Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 105. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ 3-го ЧЕРВНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 3, 1955. No. 105. VOL. LXII.

СТРАЙК РОБІТНИКІВ У ФАБРИКАХ ФОРДА ВІДЛОЖЕНО ДО ПОНЕДІЛКА

Дітройт. — Страйк робітників фабрик Форда, що його проголосила спілка Об'єднаних Автомобільних Робітників, КІО, на четвер цього тижня, не почався і його дату відложено на понеділок 6 червня ц. р. Провід спілки подав до відома, що керівництво фабрик Форда передало нові пропозиції в справі полагодження робітничих домагань. Пропозиції ці будуть розглянені і якщо вони будуть незадовільні, то страйк робітників фабрик Форда почнеться у понеділок. Проголосила страйк спеціяльно створена національна рада робітників фабрик Форда, до якої входить 130 представників робітництва. Робітники домагаються підвищення заробітної платні, встановлення ґарантованої річної платні, поліпшення пенсійних і життєвих обезпечень, як теж ліберальніших постанов про т. зв. понадгодини. У відповідь на ці домагання керівництво фабрик Форда запропонувало робітникам можливість ставати співвласниками підприємства через закуп по зниженій до 50% ціні акцій Форда і крім того свій плян стабілізації платень, автоматичне підвищення заробітної платні кожного року й інші удогіднення. Рада робітників ці пропозиції Форда відкинула і тепер одержала і буде розглядати нові пропозиції, змісту яких покищо до відома не подано. Продовжено переговори до понеділка, щоб була можливість добитися компромісу. Години страйку не встановлено, думають, що він почнеться о 12-ій вполудне. На ґарантовану річну платню обидві сторони в загальному вже погодилися, нерозв'язаними залишаються ще такі питання, як час тривання контракту, поліпшення пенсійних та життєвих обезпечень тощо. Робітники фабрик Форда заробляють в пересічному 2.10 дол. на годину.

Стівенсон критикує іміґраційну політику

Ню Йорк, Н. Й. — Бувший демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон промовляв у Карнеґі Гол в Ню Йорку на закінченні 300 річчя жидівської іміґрації до ЗДА і критикував іміґраційну політику республіканського уряду, яка стримує приплив нових талантів і нової енергії до цієї країни. Стівенсон висловив надію, що Конґрес погодиться на ті поправки до іміґраційного закону з 1953 р., які запропонував президент Айзенгавер, і після того в шавдкому темпі зможуть прибувати нові іміґранти до ЗДА. Майбутній кандидат на президента не згадував безпосередньо про політику, тільки говорив на тему більшої відповідальности і більшої толеранції в політичних провідників. Брак відповідальности і недостача відповідного проводу, на думку Стівенсона, були причиною того, що могли були розвинутися і зрости в силу фашизм і комунізм. „Воля", казав Стівенсон, „це не значить, що сильні і брутальні можуть брати під ноги всіх. Воля — це громада, в якій панує взаємне порозуміння і взаємна пошана". Стівенсон твердив, що помилкова американська політика стримує прибуття нових іміґрантів. Та є надія, що цей закон буде незабаром змінений, і ми покажемо світові, що наша країна — це не озброєний табір, тільки держава, в якій живе нарід, що з пошаною дивиться на інші народи та виявляє їм добру волю. Коли б з Европи не були прибули до ЗДА 40 мільйонів людей в часі між американською революцією (1776 р.) і першою світовою війною, то інакше була б виглядала історія Европи — казав Стівенсон. Американське мотто „З багатьох — одне" — може бути відповіддю тим, які сумніваються в можливість співпраці на терені Об'єднаних Націй.

Губернатор Канади закликав не забувати спадщини предків

Вінніпеґ, Канада. — Генеральний губернатор Канади Вінсент Мессі недавно відвідав деякі міста провінцій Саскачеван і Манітоби. В Манітобі він оглянув Селкирк, Ґімлі і Кукс Крік та Вінніпеґ. В Кукс Крік відвідав дві українські церкви. „Мені приємно бачити, — сказав генеральний губернатор, що всі національні групи цього району сьогодні тут зарепрезентовані. В дійсності, ви, тут сьогодні присутні, репрезентуєте друге або третє покоління Об'єднаних Держав Канади. Вірю, що, ставши канадійцями і вірними синами та доньками Канади, ви не забудете спадщини своїх предків — свої звичаї, традиції і культуру". Достойного гостя вітали традиційним українським звичаєм — хлібом і сіллю. Діти передавали йому квіти, а хори з різних етнічних груп, в тому числі й українські, зустрічали його співом. Від українців вітали його і генеральний правник Манітоби Михайло Григорчук та о. М. Котович.

В АМЕРИЦІ

● **15 червня** почнуться триденні вправи Цивільної Оборони у Вашинґтоні, на час яких президент і 15,000 урядовців мусітимуть залишити столицю і урядувати в місцях, віддалених від неї на 300 миль. Коли і куди виїде президент із Білого Дому — це є таємниця.

● **В Колумбійському** університеті, в Ню Йорку, цього року закінчують студії 6,050 студентів і студенток. Церемонія закінчення року відбудеться під голим небом, а на випадок дощу, в Катедрі св. Йоана. Промовлятиме президент університету д-р Ґрейсон Кірк.

● **Шеф арґентинської поліції** Міґуель Гамбоа повідомив, про викриття 20 осіб, які на чорному ринку торгували валютою.

● **Демократичний сенатор** Естес Кіфовер заявив у справі своєї кандидатури на президента в 1956 році: „Якщо ситуація буде така, як тепер, я не буду кандидувати, але вона може змінитися, і тому завчасно робити остаточні висновки з моєї заяви".

● **Канадійська** робітнича організація „Ди Трейдс енд Лейбор Конґрес" ухвалила змагати до об'єднання з Канадійським Конґресом Праці.

● **Останній живий ветеран** Громадянської війни 108-річний Алберт Вулсон захворів на запалення легенів, і його відвезли до шпиталю в Дюлюті, Міннесота. В лютому цього року він також нездужав, і Конґрес ухвалив тоді оплатити видатки на його лікування.

● **14 канадійських журналістів** і радієвих працівників дістали візи на 12-денну поїздку до СССР. Між цими туристами є й жінки.

● **Президенти Коста Ріки** і Панами зустрінуться на кордоні своїх держав в такий спосіб, що стіл стоятиме на самому кордоні, а президенти сидітимуть на своїх територіях, не залишаючи своєї країни. Щоб президенти цих держав могли виїхати закордон, потрібні ухвали Національних Асамблей.

● **Повітовий суд** в Брукліні, Н. Й., засудив до п'ятирічного ув'язнення автоводія М. Ф. Даґостіна, який 23 січня цього року вбив своїм автом Джозефа Гопкінса. Автоводій втік після цього нещасливого випадку, але пізніше з'явився до суду і признався до вини.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРОВІД У ВИЗВОЛЬНИХ РУХАХ — ПІДКРЕСЛЕНА ПРОБЛЕМА НА КОНҐРЕСІ УКК

АДВ. М. ПІЗНАК СПОДІВАЄТЬСЯ, ЩО ГУБЕРНАТОР ГАРРИМАН КОЛИСЬ „БЕЗ РУКАВИЧОК" ВИЯВИТЬ ТЕ, ЩО ВІН БАЧИВ НА УКРАЇНІ

Серед загальної „конґресової метушні" на Шостому Конґресі Американських Українців з кінцем минулого і початком цього тижня загубились трохи поодинокі важливі проблеми, що їх на тому Конґресі видвигнено. Одною з таких важливих проблем була справа українського проводу у визвольних руках поневолених народів, що її видвигнув у своїй промові на бенкеті в суботу 28-го травня, адв. Михайло Пізнак, заст. голови У. Н. Союзу, а на Конґресі голова Номінаційної Комісії, що перемогла найбільшу трудність Конґресу та потрапила зберегти єдність. Адв. М. Пізнак у своїй промові твердив, що так, як сама історія і доля наложили на З'єдинені Держави відповідальне завдання проводу у вільному світі, так і українському народові припало історичне завдання проводу у визвольних рухах поневолених народів. Навівши ряд прикладів з найновішої історії, адв. Пізнак доказував, що очі поневолених народів звернені тепер з надією на Україну, подібно, як вільний світ зв'язує свої надії з Америкою. Це історичне завдання можуть українці виконати в першу чергу своєю власною єдністю та своєю тісною співпрацею з іншими народами, подібно, як його виконує Америка. Промовець підкреслив теж і рішальну ролю українців, включно з американськими українцями, в освідомленні та перестороді західнього світу перед большевицькою загрозою, як це — для прикладу — сталося в Америці, коли українці в 1933-ому році масово протестували проти дипломатичного визнання Америкою совєтського режиму. Тепер українці, а за ними й інші поневолені народи, звертають увагу Америці та вільного світу на загрозу, яка виникає для них з хитро підтримуваних большевицькою пропаґандою концепцій „мирного співіснування" чи „непередрішенства". Нав'язуючи до виступу на тому бенкеті губернатора Аварела Гаррімана, який був під час війни американським амбасадором у Москві та який згадував про незвичайно приязне відношення українців до стаціонованих тоді в Україні американських вояків, адв. М. Пізнак висловив надію, що у відповідний час губернатор Гарриман зможе „скинути рукавички" та сказати багато дечого інтересного про свій досвід і спостереження на Україні під час його перебування там.

Сенат за 8% підвищення платні поштовикам

Вашинґтон. — Сенат одноголосно прийняв законопроєкт про 8-відсоткове підвищення платні 500,000 поштовиків. Цей законопроєкт має заступити той законопроєкт, який був вже прийняв Конґрес, і проти якого поставив „вето" президент Айзенгавер. Це вже третій законопроєкт, який цього року приймає Сенат в справі підвищення платні поштовим працівникам. Перший законопроєкт треба було узгіднювати з законопроєктом Палати Репрезентантів, а проти другого поставив „вето" президент. Сенатори вірять, що третій їхній законопроєкт буде підписаний президентом Айзенгавером. Згідно з цим законопроєктом 500,000 поштовиків матимуть підвищену платню пересічно на 8 відсотків; одночасно відбудеться переклясифікація дотеперішних платень, щоб нове підвищення платень було справедливе для всіх катеґорій працівників.

Катерина Герман обрана президентом студентської ради каледжу Мізерікордія

Даллес, Па. — Студентські збори Каледжу Мізерікордія, що відбулися 24 травня ц. р., обрали президентом студентської ради на 1955/56 рік згаданого каледжу Катерину Герман, доньку відомого нашого діяча, головного секретаря Українського Народного Союзу Григорія Германа. Президент Студентської Ради — це найвищий студентський уряд у школі і він дає право репрезентувати студентство усієї школи перед шкільною владою. Новий президент Студентської Ради Катерина Герман є постійною мешканкою Мейвуду, Н. Дж., і якийсь час вчилася у Кутлин Гай Скул в Вилкіс-Бері. В Каледжі Мізерікордія вона виконувала обов'язки заступника президента і скарбника в студентських організаціях школи, між іншими в товаристві артистів сцени, і тепер є ще редактором шкільного часопису „Міс Рекордія".

Американські летуни оперлись комуністичній „індоктринації"

Гонолюлю. — 4 американські летуни, звільнені з комуно-китайського полону, в якому перебували поверх два роки, відколи збито їх літак над Північною Кореєю, оповідають, що їх судили за „провокаційний наїзд" на китайську територію. Вони вперше стрінулись з представниками преси в Гонолюлю на Гаваях, куди перевезли їх літаком безпосередньо з Гонґ Конґу, до якого доставили їх комуністичні китайці. Вони довідались про те, що їх судитимуть на розправі перед китайським військовим судом на 4 години перед тією розправою, не знаючи, зрештою, що їм закидатимуть. Їм закинули „насильну інвазію на китайську територію з наміром непокоїти китайський нарід і шкодити йому", а також „провокаційну дію". Летуни признали, що китайські комуністи почали краще ставитись до них після Женевської конференції. Летуни вдячні генеральному секретареві Об'єднаних Націй Гаммершилдові, якому, мовляв, вони чимало завдячують, що їх випущено тепер на волю. Вони знали, що крім них є ще інших 11 американських летунів в комуністично-китайській неволі, але вони ніколи з ними не стрічались. На деякі запити вони не відповіли; ті запити торкалися комуно-китайських допитів і їх зізнань. Вони ствердили тільки, що комуністи старалися їх приєднати до комуністичної доктрини, але це їм в наменшій мірі не вдалося, дарма що американські летуни вдавали, наче б вони податливі для комуністичних наук. „Ми мусіли вести гру, щоби врятуватися", сказали вони.

Австрійський договір в американському Сенаті

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер передав підписаний у Відні австрійський договір на затвердження Сенату. Передаючи його, Президент визначив цей договір, як велике досягнення для справи свободи і для єдности Заходу. У зв'язку з цим державний секретар Доллес підкреслив, що звільнення невтральної Австрії по 17 роках нацистської і союзної окупації відкриє нові границі свободи з Чехословаччиною й Угорщиною і посилить незреалізовані досі незалежницькі змагання інших народів.

Знаменні переміни в американських об'єднаних штабах

Вашинґтон. — Зміна на становищі двох членів об'єднаних штабів американських збройних сил становить все ще предмет палких коментарів у військових і політичних колах ЗДА і їх союзників, — пише американська преса. — Як уже про це писалось, президент Айзенгавер не відновив дворічної умови з генералом Метью Риджвеєм, що був шефом штабу наземних військ, ані з адміралом Карні, шефом морських операцій. В першому випадку, на місце 60-річного генерала Риджвея, колишнього головного команданта далекосхідніх збройних сил і головного команданта збройних сил НАТО, призначено 53-річного генерала Мексвела Тейлора, що був спершу командантом 8-ої армії в Кореї і недавно став був головним командантом далекосхідніх збройних сил. Зате шефом морських операцій на місце 62-річного адмірала Карні став 53-річний контр-адмірал Арлі Берке, відомий у морських колах, як „31 вузол Берке". В обох випадках ці зміни, пишуть часописи, значать „відмолодження" об'єднаного штабу. Одною з причин відходу ген. Риджвея вважається його суперечні погляди з шефом об'єднаних штабів адміралом Радфордом на ролю наземного війська в наступній війні і на проблеми далекосхідньої політики. Це виявилось в плянах інтервенції в індо-китайській війні та в зменшенні бюджету на наземне військо з упривілеєнням летунства і морських сил. Знову ж адмірал Карні, мовляв, наразив собі президента Айзенгавера своїми публічними заявами про далекосхідню політичну ситуацію. Його наступник, контр-адмірал Берке, стояв на дуже далекому місці за роками служби і військовим ступнем. Проте його вибрано на шефа морських операцій ніби з уваги на його винятковi здібності й особливу цивільну відвагу та на пошану, якою втішається в адм. Радфорда. Але військовий референт в „Ню Йорк Таймсі" Г. Б. Болдвін впевняє, що ні один із тих нових високих військових достойників не є „єс-меном", себто таким, що тільки притакував би, а кожний з них має свою власну думку і власний світогляд.

ШОСТИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Загальний вид на залю під час бенкету, який відбувся в рямках Шостого Конґресу Американських Українців в готелі Коммодор в Ню Йорку в суботу, 28-го травня. Головними промовцями на банкеті, товстмастром якого був адв. Степан Ярема, були в першу чергу американські гості: губернатор Аверел Гарриман, п-ні Перл Места, конґресмен Фіґен, б. комішенер Едвард О'Коннор та інші. З українців промову українською мовою виголосив п. Д. Галичин, й англійською мовою адв. М. Пізнак.

ЮҐОСЛАВІЯ ЗАПОВІДАЄ КОНФЕРЕНЦІЮ З ЗАХОДОМ

ЗАХІДНІ АЛЬЯНТИ МУСЯТЬ ЗНАТИ ВСІ ПОДРОБИЦІ ЮҐОСЛАВСЬКО-СОВЄТСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ, ПОКИ ДАДУТЬ ДАЛЬШУ ДОПОМОГУ ЮҐОСЛАВІЇ

Беоґрад. — Юґославський уряд поновив заходи, щоб відбути конференцію з усіми трьома західньо-альянтськими амбасадорами, акредитованими в Беоґраді. Таку конференцію юґославський уряд запропонував був ще в травні перед теперішніми відвідинами Хрущова і Булґаніна в Тіта. Юґославія хотіла заманіфестувати цим непорушність своєї закордонної політики. Тепер речник державного департаменту у Вашинґтоні потвердив, що спільна конференція трьох західніх великодержав із Юґославією „знаходиться під розглядом". У зв'язку з цим, а також для звідомлення про совєтсько-юґославські переговори викликано з Беоґраду до Вашинґтону американського амбасадора Рідлберґера. Він перебуде в Америці кілька днів, після чого, зараз повернеться до Юґославії. Юґославія не підкреслює в запропонованому денному порядку спеціяльно військової допомоги для неї збоку Заходу, проте ця справа — стверджують західні обсерватори — напевно вирине на проєктованій конференції. У зв'язку з цим західні держави захочуть дістати докладні інформації від юґославського уряду про розмови, ведені між юґославськими державними керівниками й совєтською делеґацією. Західні держави хочуть докладно знати, яку позицію займатиме Юґославія на випадок війни Заходу з Совєтами і яке становище Юґославії надалі до НАТО у зв'зку з балканським пактом, до якого належать Юґославія, Туреччина й Греція.

ЗДА домагаються звільнення 52-х американців Ком. Китаєм

Женева. — Американський генеральний консул Френклін Говен зажадав підчас своєї останньої зустрічі з комуно-китайським генеральним консулем в Швайцарії, Шен Пінґом, щоб комуно-китайський уряд випустив на волю 52-х американців, які перебувають в Китаї. Китайські комуністи признали, що всі ті американці, предложені на листі названому комуно-китайському репрезентантові, дійсно є в Китаї, при чому між ними є тих 11 летунів, що їх засуджено в комуністичному Китаї, як „шпигунів". Всі інші — це цивільні особи, які знаходяться або у в'язниці (25), або під домашнім арештом (4), або виконують якусь заробітню працю і не можуть виїхати (12), бо комуністичний уряд відмовив їм виїздової візи. До того списку 52-х осіб добавленно ще 11 призвищ моряків, які зникли 18 січня 1953 року, коли їхали недалеко китайського побережжя. Розмови між названим американським і комуно-китайським генеральними консулами розпочались рік тому підчас Женевської конференції і це єдиний безпосередній контакт, що його вдержують дипломатичні представники ЗДА і комуністичного Китаю. Ця остання понеділкова зустріч була 14-ю з черги. Американський консул звернув при цьому увагу, що всі китайські студенти, які студіювали в Америці й подались на поворот до дому, дістали вже візи, дармащо між ними були також такі, які дістали в Америці фахово-технічний вишкіл, що може пригодитися комуно-китайській воєнній продукції.

Совєтська місія до Юґославії не вдалася

Беоґрад. — Офіційний комунікат про хід і вислід юґославсько-совєтських переговорів, які велись після приїзду до Юґославії найвищих большевицьких достойників під проводом першого секретаря комуністичної партії Совєтського Союзу, Нікіти Хрущова, появиться зараз після останньої розмови з ним. Комунікат буцім то вже вистилізовано. За загальним переконанням політичних кіл в столиці Юґославії обидві сторони розчаровані. Юґославія не дістала — впевняють нібито добре поінформовані джерела, сподіваної допомоги грішми, товарами та ін. матеріялами, знову ж Совєти не осягнули своєї головної мети, а саме притягнення Юґославії назад до Комінформу. Тіто буцім то перевів своє засадниче становище, щоб переговори велись і скінчились на базі „рівного з рівним", як між двома державами, а не на базі партійно-ідеологічній. Комунікат має появитись 3 червня.

В СВІТІ

● **Московський патріярх** Алексєй прийняв запрошення англійської Ради Церков і заповів, що від Православної Церкви виїде до Англії велика делеґація, в склад якої входитимуть також російські (може спеціяльно для цієї цілі „наверненні"?!) визнавці інших християнських релігій. Господарем цих „милих гостей" буде англіканський архиєпископ з Кентербері — д-р Фішер, який вірить у самостійність і рівнорядність Православної Церкви в СССР.

● **Енюрин Беван**, крикливий лідер лівого крила англійської Партії Праці, коштує мільйон голосів в останніх виборах, — заявив один із кандидатів цієї партії, яка зазнала дошкульної поразки. Другою найбільшою причиною, чому Партія Праці втратила популярність, була — пишуть часописи — нещасна прогулянка лейбуристів, під кермою лідера Партії Праці Етлі, до комуністичного Китаю.

● **Напівмітичний** китайський герой 17-го сторіччя, Чеңґ Ченґ-кунґ має на Формозі багато пам'ятників, але на кожному з них зображений він інакше — з бородою, без бороди, але з вусами, і без ніякого заросту на обличчі. Тепер національно-китайське міністерство внутрішніх справ, покликавшись на фахову оцінку істориків, оприлюднило, що цей герой мав тільки невеличкі вуса. В столиці Формози Тайпеґу виникло питання: що зробити з пам'ятниками, на яких замість вусів борода, або нема ані бороди ані вусів?!

● **У Чехословаччині** заарештовано ще 13 чехів, як „американських шпигунів". Офіційне комуно-чеське повідомлення називає тільки трьох на імена. Вони, мовляв, „шпигували військові й господарські об'єкти для американської таємної служби".

● **Американський полк.** Сімпсон привітав на кордоні Гонґ Конґу 4-х американських летунів, випущених комуно-китайцями на волю, від імені американського уряду, американського летунства, їх родин та приятелів. Свій короткий привіт він закінчив словами: „Я щасливий, що бачу вас". Летуни, які три роки провели в комуністичній в'язниці, відповіли хором: „І ми дуже щасливі!"

● **Генерал - полковник** Іван Сєров, керівник совєтського МВД, приїхав разом із Хрущовим та Булґаніним до Юґославії і привіз опанцерене авто, в якому мали б подорожувати по Юґославії Хрущов і Булґанін. Але серби замкнули це авто до ґаражу, а совєтським достойникам запропонували їздити у відкритих автах, як їздить Тіто. Крім того, сербська поліція не дала большевикам створити на терені Юґославії власну охоронну службу для своїх можновладців.

● **До Канади** привезли літаками з Індії тисячу мавп, нирками яких вирощуватимуть вірусі для вакцини проти поліо.

СВОБОДА — український щоденник · SVOBODA — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

УНС І УКК

Упродовж минулого тижня, від понеділка до п'ятниці, відбувались на „Союзівці" біля Керговксону щорічні наради Головного Уряду Українського Народного Союзу. Під кінець того ж тижня, від суботи до понеділка, відбувався в Ню Йорку Шостий Конґрес Американських Українців, у висліді якого обрано новий Український Конґресовий Комітет. Обидві ці події цілком незалежні одна від одної, але обидві мали деякий взаємний вплив, і тому не від речі буде бодай загально вияснити, який цей вплив був і чому він був, попереджаючи це деякими вияснениями про УНС і УКК.

Український Народний Союз і три інші братерсько-запомогові організації — Український Робітничий Союз, Союз Українців Католиків „Провидіння" та „Народна Поміч" — становлять головну базу для УКК. Ці чотири організації є основні в нашому суспільно-громадському житті, при чому Український Народний Союз, як найстарша, чисельно найбільша і матеріяльно найсильніша організація, має, силою факту, найбільшу відповідальність. Ці чотири організації вже не раз між собою договорювались і творили спільно одну репрезентацію „ад гок", з відповідними репрезентативними та політичними завданнями. Так було колись з Федерацією, опісля з Народним Комітетом, пізніше з Об'єднанням і, в останньому, з УККомітетом. В різні часи одна чи друга з цих організацій мала до такої репрезентації свої застереження і евентуально до неї не входила, але завжди були зусилля, щоб довести саме до такої консолідаційної репрезентації, якою став на попередньому Конґресі УКК. При цьому треба завжди пам'ятати, що УНС та інші подібні організації є стабільними організаціями, із своєю ідеологією та світоглядом, тоді як УКК є завжди тільки їхньою репрезентацією, створеною „ад гок" для окремих завдань. УКК не потребує спеціяльної ідеології, бо він кожночасно ухвалює тільки в обставинах найбільш сприятливих для всіх політичну і громадську плятформу.

У зв'язку з консолідаційною акцією, систему УКК поважно розширено, включаючи в неї цілий ряд різних суспільних та політичних організацій, часто порізнених між собою ідеологічно та партійно-політично, теж під кутом партійних розбіжностей між українцями в Европі. Це не залишилося без впливу і на діяльність УКК, головно в його попередній каденції. Справа цілком зрозуміла, що кожна з тих груп намагалась використати систему УКК також і для свого власного скріплення та для підтримки своїх власних концепцій чи політики. Праця УКК почала комплікуватись, і з цим виникла необхідність більшої обережности і відповідальности та більшої контролі зовнішніх виступів УКК і його представництва у Вашинґтоні.

Ці проблеми були предметом дбайливого розгляду на різних організаціях і їм теж віддав увагу Головний Уряд УНС на останніх нарадах. Маючи всілякі досвіди з політикою, зокрема перед і під час останньої війни, УНС висунув вимогу такої системи і контролі в УКК, яка дозволяла б йому на співвідповідальність і яка виключала б можливість індивідуальних рішень, що могли б втягнути інституцію в зайві клопоти. Ці самі вимоги видвигнула і друга з черги найбільша складова організація УКК, Український Робітничий Союз. Головний Уряд УНС навіть ухвалив в тій справі окрему резолюцію. Ця акція не тільки не була звернена проти УКК та будь-якої іншої організації чи особи, але, навпаки, вона була в найкращому інтересі всіх, бо це є власне ціллю УНС.

Все ж таки ця справа виникла безпосередньо перед самим Конґресом і час уже не дозволяв на відповідні вияснення. На самому Конґресі на цьому тлі дійшло до деяких суперечностей, зокрема, коли почалися різні інтерпретації та коли прийшло до голосу політиканство.

На щастя, ситуацію опановано, доброю волею та свідомістю відповідальности усіх заінтересованих не допущено до того, чого собі напевно бажали вороги української визвольної справи: розбиття Конґресу. Знайдена в останній хвилині формула співвідповідальности і співконтролі, хоч, можливо, і не є ідеальна, але вона ситуацію багато поліпшує, і тепер уже від нового УККомітету залежатиме, наскільки пощастить перевести її в практиці так, щоб вона відповідала найкраще інтересам тієї справи, якій УКК має служити.

НОВИЙ ПАРЛЯМЕНТ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Лондон. 26 травня відбулися вибори до парляменту Англії. „Найспокійніші вибори в історії Англії", — так писала преса, коли в країні йшла аґітація за кандидатів до парляменту. Політичні партії побоювалися, що цей спокій буде знаком байдужости виборців. Тому провідники обох великих партій закликали громадян взяти участь у виборах, бо, мовляв, від їх голосування залежить доля народу на дальших п'ять років, у цій неспокійній добі для цілого світу.

При зовнішній апатії виборців, все ж майже 77% громадян взяло участь у голосуванні. Загально вважають, що прихильники Партії Праці не взяли належної участи в виборах, і тому перемогла Консервативна Партія. Консерватисти одержали разом 13 мільйонів 250 тисяч голосів, Партія Праці на 1 мільйон менше. Це дало консерватистам у парляменті 341 мандат, а Партія Праці має 276 послів. В попередньому парляменті Консервативна Партія з своїми „сателітами" (національ-лібералі) мала 321 голос.

Як уже попереду ми писали, різниця між виборчою програмою партій — Консервативної і Робітничої — була дуже незначна. Після поразки в виборах 1945 р. Консервативна Партія зробила великий поступ, пристосувавши свою програму до потреб маси, яка в цій країні складається з робітництва. Вже в виборах 1951 року за Консервативну Партію голосувало коло 6 мільйонів робітників. Очевидно, ці виборці зосталися вірні Консервативній Партії і в голосуванні 1955 року. Однак в основі виборці Партії Праці теж віддали свої голоси цій Партії і в 1955 р. Але ця партія не прийшла до влади, бо вибори програла.

Як пояснити цей неуспіх Партії Праці і перемогу консерватистів? Сам провідник Партії Праці — К. Етлі назвав одну з причин програної: „Внутрішні труднощі" в Партії Праці, а поряд з тим — організація Консервативної Партії була „ліпша за нашу". Цим, в двох словах, К. Етлі вичерпав усю „проблематику" англійських виборів 1955 року.

„Внутрішні труднощі", які перешкодили Партії Праці виграти вибори, загально відомі. Це — в першу чергу — так званий „беванізм". Ще перед виборами, заступник провідника Партії Праці — Герберт Морріссон — пророкував, що „беванізм" поведе до перемоги консерватистів. Це добре оцінив провід Консервативної Партії: він призначив вибори саме в той час, коли в Партії Праці не втихали внутрішні роздори між більшістю партії, яка стоїть за К. Етлі і групою Бевана. Ці незгоди створили серед частини виборців, які раніше голосували або тепер могли б голосувати за Партію Праці, таке враження, що Партія Праці, вигравши вибори, не зможе забезпечити для країни стабільного уряду, а буде займатися внутрішніми дискусіями між більшістю і „беванівцями".

Як відомо, Беван є великий „антиамериканець", і він у своїх промовах під час виборів кидав обвинувачення на консерватистів, мовляв, вони стали лялькою в руках „капіталістів із Волл Стріту". Беванівці хотіли грати на струнах наївного пацифізму, мовляв, з Москвою можна договоритися, тільки не треба большевиків лякати атомовими бомбами.

Ця пропаґанда не мала успіху. Розважні виборці розуміють, що політика „антиамериканізму" в цій країні була б згубна для будучности Британії, — бо, як раніше, так і тепер, тільки страх московських диктаторів перед воєнною силою З'єдинених Держав Америки спиняє їх пляни — ударити на „гнилий Захід". Очевидно, після цієї поразки у виборах, через нерозважну політику Бевана, Партія Праці мусітиме взятися рішуче до винуватців поразки.

Можна додати ще одну причину, яка могла дати більшість Консервативній Партії у виборах: це персональні якості провідних груп обох партій. Такі поважні щоденники як „Менчестер Ґардієн" або „Таймс" не раз давали високу оцінку К. Етлі як політика і адміністратора, ставлячи його в ряд з найбільшими прем'єрами Британії. Але після смерти Ернеста Бевіна, „великого міністра закордонних справ" (слова В Черчила) і після смерти С Кріппса, Партія Праці не має таких визначних адміністраторів, на яких багата „еліта" Консервативної Партії. Поряд з А. Іденом є в Консервативній Партії такі випробувані політики як Батлер, міністер фінансів, МекМіллен, міністер закордонних справ, Ґ. Ллойд Джордж, син колишнього прем'єра Давида Ллойд Джорджа, і багато інших. Це — наслідок попередньої підготови Консервативної Партії, яка має за собою 300-літню політичну традицію, і яка черпає свої кадри з давніх шкіл Ітона, Геррова і інших.

„Найспокійніші вибори"... Це — ознака високої політичної зрілости виборців цієї країни. Їх трудно запалити до нерозважних вчинків гарячими, демагогічними промовами. Вони читають пресу, слухають радіо і самі складають думку, за кого будуть голосувати. Буває часто, що члени одної родини належать до різних партій: так, Ґ. Ллойд Джордж — консерватист, його сестра лейді Меґан Ллойд Джордж перейшла до Партії Праці, а їх мати радила голосувати за Консервативну Партію. З тої причини між англійцями нема ворожнечі, як вема тут ворожнечі за віру. Прикладом толеранції є присутність королівської пари на проповіді відомого баптиста Біллі Ґреґема, американця, хоч королева є головою Англіканської Церкви і має титул — „Захистниці Віри".

Політика уряду сера Ентоні Ідена очевидно не зміниться, супроти попереднього курсу, ні у відносинах міжнародних, ні в обставинах внутрішніх. Уряд має забезпечену ділову більшість на дальших п'ять років. Але ця більшість не така, щоб давала можливість урядові не вважати на голос опозиції. Це та рівновага, про яку часто писала ліберальна преса: мовляв, коли дати консерватистам забагато місць у парляменті, то в цій партії могла б перемогти реакційна течія. А так — консерватисти мусять виконувати свої обітниці дальших соціялістичних реформ, щоб мати шанси і на дальшу підтримку громадянства, зокрема робітництва.

П. А.

Д-р Кость Паньківський

ЯК НАС БАЧАТЬ

Про книжку Джана А. Армстронґа

В половині місяця квітня ц. р. появилась у видавництві Колумбійського університету книжка Джана А. Армстронґа під назвою „Український націоналізм 1939—1945". Правильна її назва була б: „Історія боротьби українського народу за державність в рр. 1939—1945", бо „націоналізм" в розумінні автора не відповідає значенню того слова, як ми його розуміємо. Націоналізм — каже автор — це „змагання до державної самостійности", і існують такі його відміни: „монархістичний" (гетьманський), „республіканський" (УНР) і „інтеґральний" (ОУН). В своїй праці він обговорює усі відміни націоналізму, але розуміється, що в р.р. 1939-1945 львину частину присвячує націоналізмові ОУН, спершу єдиної, пізніше роз'єднаної

Автор — молодий американський науковець — зацікавився українською проблемою, здається, ще бувши старшиною, після закінчення війни, в часі порядкування здобутих документів німецьких міністерств та установ. Вповні присвятився він студіям української справи щойно тоді, коли Російський Інститут при Колумбійському університеті рішив, в рямцях студій над історією Сходу Европи, надати, починаючи з історії революції 1917 року окремого значення українському питанню. Завданням українських студій Інституту є дати американським і неамериканським відповідальним чинникам відповідь на питання: „Чи український нарід бажає власної держави?" Директор Інституту — сьогодні Ради Міжнародних Взаємин — проф. Філіп Е. Мозлі поділив студії над українським націоналізмом на три частини: 1917—1920, 1920—1939 і 1939—1945. Як перша частина, появилася ще в 1952 році у видавництві Принстонського університету праця проф. Джана С. Решетаря: „Українська Революція 1917—1920; студія націоналізму". Опрацювання років 1920—1939 ще не закінчене. Джан Армстронґ дав нам оце частину третю.

Трудноші праці кількох років, не зважаючи на допомогу такої установи, як Колумбійський університет, та значної наукової стипендії, що дала можливість відбути однорічну подорож по Европі й Америці для збирання матеріялів, були надзвичайні. Праця автора вповні ориґінальна, бо до сьогодні ми не маємо курсу історії того часу пера українського автора. Оцінка „українського націоналізму" вимагає окремого підходу, відмінного від оцінки націоналізмів Середньої чи Південної Европи. Вжитися в положення українського народу — після століть російської неволі, а зокрема після більше як двадцяти років большевицького терору — було для американця дуже нелегким завданням. Авторові вдалося ці труднощі побороти. Він дав твір великої вартости. Розуміється, що праця має недоліки, винні й невинні, але вони ні в чому не зменшують її вартости. Не з усіми твердженнями автора погоджуємося, і понад усяким сумнівом є надзвичайне старання автора бути безстороннім і дати правдиве насвітлення подій. Матеріяли для своєї студії добував автор особисто в різних бібліотеках і музеях Ню Йорку, Шикаґо, Лос Анджелесу, Лондону, Парижу, Мюнхену, Кілю і т. д. і перевіряв їх в розмовах з різними людьми. Сумніваємося, чи комусь з українців будуть загалом колись доступні архівні матеріяли, якими міг користуватися автор, а також можливість таких особистих зустрічей і розмов, які він відбув.

Автор — як сам це пише — почав свою працю від студій сучасних документів — німецьких, українських і інших, опісля перейшов до студіювання преси тих років. Вкінці постарався про зустрічі з живими людьми, учасниками подій.

Німецькі документи — це передусім матеріяли, опубліковані в зв'язку з Нюрнберзьким процесом. В актах процесу були також документи, подані Совєтським Союзом Але автор досліджував і документи непубліковані. Про цікаву деталь довідуємося принагідно. Подаючи список німецьких документів, автор заявляє, що „переважна більшість документів, які відносяться до української справи, не були друковані в тих публікаціях. Навіть частини документів, що говорять про український націоналізм, були часто пропущені в друку, тому що вони, нібито, не мали відношення до процесу". (ст. 300).

Число українських документів у порівнянні з німецькими зовсім незначне. Автор не мав можливости зустрітися навіть з сучасним ориґіналом „Акту 30 червня 1941 року". Він пише, що Володимир Стахів дав йому „машиновий відпис цього документу під назвою „Акт проголошення української держави". Але Армстронґ читав також книжку Петра Мірчука про „Акт відновлення української держави" (Ню Йорк 1952 р.), і тому пише далі, що „друкована версія Мірчука має титул акту „відновлення"... це багатозначна різниця..." (ст. 79). Простудіювання документів і використання преси, передусім української, але також німецької та совєтської, надзвичайно докладне й глибоке. Це дійсно прецизійна робота. Зокрема, хвалить автор щоденник „Краківські Вісті", про який каже, що „він стояв на голову вище від усіх українських публікацій на опанованих німцями просторах". (ст. 52). Та чи не найцікавішою для нас частиною студій є особисті зустрічі. Саме число осіб, яких він вичисляє за іменами, імпонуюче, — понад сто. Армстронґ розмовляв, між іншими, з пок. през. А. Лівицьким і сьогоднішнім през. С. Витвицьким, духовними і світськими діячами з усіх таборів, партій і груп, також з кол. німецькими урядовцями з Остміністеріюм і Райхскомісаріяту України. Про українські справи на західних землях, про які автор пише як про базу націоналізму та його активности, інформувався він у Ф. Арльта (референта національних справ Ген. Губернії), Л. Льозакера (віце-губернатор Галичини), В. Шенка (шеф Служби Безпеки в Галичині), але теж і в проф. Кубійовича, голови УЦК. Можна уявити собі хаос після вислухання тих усіх інформацій! Але Армстронґ вийшов успішно з того лябіринту і не розгубився у суперечних інформаціях.

Коли йде про самий твір, то він є взором солідности й лаконічности. На 288 сторінках, присвячених історії 1939-1945 років, немає — так нам здається — зайвого слова або повторення.

Автор коротко згадує національне відродження, значення Шевченка, Костомарова, Франка. У нього „Грушевський, як ніхто інший, заслуговує на назву батька українського націоналізму" (стор. 7). Далі він переходить через революцію 1917 року, проголошення самостійности 1918 р., визвольну боротьбу та її невдачу, постання ОУН на заході, українізацію і нищення на сході, відношення й участь усіх „націоналізмів" в боротьбі за Карпатську Україну, нарешті вибух другої світової війни. „Мало яка група в Европі 1939 року могла більше зискати на зміні „статус кво", ніж українські націоналісти. Усі, що мріяли про самостійну й об'єднану Україну, розуміли, що це можливе тільки в серії катастрофальних змін на сході Европи" (ст. 26). Докладно представлені позиції і дії гетьманців, уряду УНР, характеристика ОУН і ПУН та історія розламу в ОУН 1940 року.

Починаючи з походу німців на Україну, автор приходить до властивої теми. Свою працю поділив він на розділи: Похід на Україну, Репресії і Райхскомісаріят, Від підпілля до резистансу, Спроби рятунку, Націоналізм і Церква, Шляхи націоналістичної активности, Націоналізм і східньо-українська суспільна структура та Географічні відмінності націоналізму. Книга ілюстрована мапами: 1) поділу Східньої України на реґіони, 2) міст, в яких 1941-1943 появлялася українська преса, 3) шляхів похідних груп ОУН, і вкінці п'ятьма мапами партизанської діяльности в Україні. Книга закінчується розділом „Перспективи".

Завданням студії „було дослідити, чи український націоналізм мав потенціяльну силу викликати такі емоції (змагання до державности)" Він передусім констатує, що дійсною динамічною силою в українській політиці в описуваному часі була ОУН. Усі інші наявні сили мали тільки незначну вагу, без огляду на те, чи вони прийшли із заходу, чи були місцеві. Діяльність обох ОУН він оцінює прихильно, навіть з симпатією, подивляє „енерґію і відвагу членів цих організацій, виявлену в підпіллю й партизанській діяльності в Західній Україні та в пропаґанді доктрини ОУН на Сході" (ст. 282-283). Та дії націоналістів в Україні закінчилися — на думку автора — невдачею. Невдача полягає не в тому, що українські державники не вдержалися. Це, вважає він, було при укладі світових сил у другій війні неминуче. Невдача полягає в тому, що обом відламам ОУН бракувало відповідної програми. Вони йшли в Україну з романтичними гаслами. Невміння ОУН виступити з конструктивною соціяльною програмою, достосованою до потреб Східньої України, робить — каже автор — трудним підхід до головного питання, поставленого для розв'язання в цій студії: „яка була сила націоналізму в Східній Україні?" Найбільшою помилкою ОУН в Україні вважає автор злеґковаження собі нею соціяльних проблем, особливо брак аґрарної програми. До того приєднувалася недостача, з чисто адміністраційного погляду, кваліфікованих людей, в першу чергу юристів, яких не могли заступити націоналістичний запал, ентузіязм, уміння і, може надмірне, підкреслювання української мови (ст. 241). Націоналістична нетолеранція виявилася рішуче шкідливою.

Автор розуміє труднощі західних українців в зустрічі з східньо-українським світом. Та він підкреслює, що „ОУН була молодечою не тільки в бажанні стати віч-на-віч з великими можливостями, але і в гнучкості. Не зважаючи на найвищого ступня труднощі в боротьбі за те, щоб пережити, в підпіллі чи в партизанці, багато членів УОН зуміло скористати з контакту із східніми українцями для зревідування поглядів і програми".

Книга написана легко й читається цікаво. Її варта прочитати, може навіть треба б прочитати кожному з нас. Добре довідатися, як нас бачать і знають. Джан А. Армстронґ — поважний і глибокий дослідник нашої історії недавнього часу. Знати його думку про нас корисно.

З ПОДРОБИЦЬ 6-го УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСУ

Зі звіту проф. Л. Добрянського

Голова УКК проф. Лев Добрянський на вступі свого 2-годинного усного звіту зазначив, що останній 5-ий Конґрес мав великий успіх і від нього властиво почала зростати значно повага українців в ЗДА. І приятелі і вороги почали ставитись далеко серйозніше до української проблеми. Звітодавець дав огляд міжнародної ситуації, включно з останніми подіями, як державний договір про Австрію, подорож совєтських достойників до Юґославії та останні проєкти роззброєння. Большевики мають свою „мировою офензивою" дві цілі: 1) зискати на часі і 2) поділити західніх альянтів та викликати між ними заколот. Мирові гасла дуже популярні, але мир без волі — мертвий. Цей Конґрес має стати відповіддю на всі заклики до „співіснування", дати відповідь всім пацифістам і угодівцям та ворогам і приятелям. Цей Конґрес не є українським парляментом, бо такий парлямент зможе зібратись тільки в Києві, — але він не є також зборищем політичних партій. Конґрес Українців в Америці є американською установою, в рямцях якої українці, які є американськими громадянами, або будуть ними, мають виказати свою єдність і силу. Ціллю Конґресу є 1) піддержати безпеку і волю ЗДА, 2) піддержати політичний принцип, який каже, що б'ючи ворогів Америки, завдоюється волю Україні і 3) виказати свою позитивну працю в минулому та намітити її на майбутнє. Ми не маємо сили перевести збройну мобілізацію проти ворога, але можемо проголосити хрестоносний похід українського духа. Це можна зробити тільки єдністю на понадпартійній і понадгруповій базі. По одному боці є УНР і УГВР і різні українські національні партії та групи, по другому — народовбивство в Совєтах. Нарід хоче знати, хто з політичної еміґрації є за згодою, а хто ні, за такою згодою, що прийшла б в рямцях УНРади. В різних урядах і в різномовних часописах зросло число українських приятелів, але цього далеко ще замало. Треба звертати особливу увагу на високошкільну молодь. Звітодавець нав'язує до символіки Пропам'ятного Дня і закликає, щоб в ім'я мільйонів українців, які померли за волю, українці єднались і ставали активнішими в своїй теперішній праці.

Промова през. д-ра Степана Витвицького

Д-р Степан Витвицький, вітаючи 6-ий Конґрес Українців в Америці від екзильного Державного Центру УНР, ствер-

(Закінчення на стор. 5-тій)

Дмитро Галичин, Екзекутивний Заступник Голови Українського Конґресового Комітету

НА ПЕРЕЛОМІ

ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ ЗА РОКИ 1952—1955

(2)

В загальному, впродовж звітової каденції після V Конґресу поширено 13 відбиток, накладом 500.000 примірників. Для інформації слід згадати і про авторів та про зміст тих відбиток із конґресових рекордів:

22 липня 1952 р.: — Сенатор Муди Блейр із Мішіґен вніс до рекорду промову секретаря внутрішніх справ Оскара Чепмена, що була виголошена на останнім Конґресі та в якій автор порівняв змагання українського народу за самостійність з боротьбою американців у часах Вашинґтона.

12 лютого 1953 р.: — Лоренс Г. Смит, конґресмен, вніс до рекорду справу практичної американської політики у зв'язку з визвольними змаганнями і поставив на денний порядок потребу висилання американських амбасадорів на Україну та Білорусь.

18 лютого 1953 р.: — Сенатор Гомфрі із Міннесоти подав до рекорду промову в справі поширення Декларації про Незалежність для всіх народів, як нове гасло американської політики.

25 березня 1953 р.: — Сенатор Еверет МекКінлі Дирксен в своїм внеску до рекордів занявся проблемою Залізної Куртини, що її розбудували росіяни в Америці.

25 червня 1953 р.: — Конґресмен Чарлз Керстен із Висконзін подав до рекорду свою промову, що її виголосив у Шикаґо на великій маніфестації в справі вшанування жертв Великого Голоду на Україні перед 25-ти роками та про „атомову силу" українського підпілля.

15 липня 1953 р.: Конґресмен Лоренс Смит дав опублікувати документ про переслухання американських та українських свідків перед Спеціяльною Комісією для Закордонних Справ Палати Репрезентантів щодо Резолюції ч. 58.

8, 9, 10 липня 1953 р.: — Конґресмен Т. П. Шіґен подав до конґресового рекорду переписку проф. Л. Е. Добрянського з адміралом Кирком та адміралом Стівенсом в справі помилкової політики Американського Комітету Визволення від Большевизму. В своїх додатках конґресмен Шіґен підкреслив, що справа має публічний характер і тому надасться для публічної інвестиґації, бо заторкнена і справа інтересів безпеки самої Америки.

27 липня 1953 р.: — Конґресмен М. А. Фіґен дав внести до рекорду, з нагоди смерти Сталіна, з'ясування страху імперіялістичної Москви перед визвольними рухами поневолених народів.

3 серпня 1953 р.: — Сенатор Джан Ф. Кеннеді із Массачузетс подав до рекорду доповідь у військовій школі про психологічну стратегію Заходу супроти Совєтів та про вагу й значення націоналізму в тій боротьбі.

17 лютого 1954 р.: — Конґресмен М. А. Фіґен у своїм поданні до рекорду звернув увагу на те, що правдивим ворогом є російський імперіялізм, вказуючи при цьому на змагання поневолених неросійських народів. В рекорді уміщена промова адмірала Джорджа Ф. Ментца, виголошена з приводу Дня Української Самостійности, 24 січня 1954 р.

22 червня 1954 р.: — Сенатор Карл Е. Мундт подав до рекорду промову проф. Л. Е. Добрянського, виголошену на зборах Все - Американської Конференції для боротьби з комунізмом під гаслом: „Націоналізм як зброя проти комунізму".

9 серпня 1954 р.: — Конґресмен Чарлз Керстен дозволив поробити відбитки з його промови в Палаті Репрезентантів, в якій подав справоздання про переслухання свідків у справі комуністичної аґресії в поневолених країнах.

5 січня 1955 р.: — Конґресмен М. А. Фіґен подав до рекорду свідчення проф. Добрянського перед Спеціяльною Комісією Керстена в справі комуністичної аґресії в поневолених Москвою країнах. До цього листа, згл. відбитки, залучено Спеціяльний Рапорт ч. 4 про комуністичне захоплення та окупацію України.

Щоб познайомити делеґатів із змістом цих відбиток, кожний делеґат отримав до своєї коверти по примірникові із тих відбиток, що були заховані для цієї мети. Делеґати можуть ці відбитки використати ще і в той спосіб, що передадуть їх своїм американським приятелям, залежно від того, в якій справі ті заінтересовані.

—0—

Із поданого виходить, що під час останніх 5 літ розіслано подібних листів у ковертах членів Сенату або Палати Репрезентантів Американського Конґресу понад 800 тисяч примірників!

Вага і значення цієї поважної акції, для ширення правди про українську справу та змагання українського народу за його волю і самостійну українську державу, для кожного ясні.

В різних акціях на американському терені, УККомітетові часто приходилось зустрічатись з деякими іншими американськими організаціями чи національними репрезентаціями, заанґажованими в аналогічних акціях чи заінтересованих аналогічними справами. З тими організаціями ми нав'язували контакт та відповідно співпрацювали. З американських організацій, з якими наш Комітет був у зв'язку, варто б згадати:

1. The American Committee on United Europe.
2. American Committe for Cultural Freedom, Inc.
3. American Association for The United Nations, Inc
4. Council on Foreign Relations.
5. Committee of One Million Against the Admission of Communist China to the United Nations.
6. Foreign Policy Association.
7. The International League For The Rights of Man.
8. Federal Union of European Nationalities and Regions.

Крім того, слід підкреслити розмови з чільними функціонерами від Жидівського Американського Конґресу та Комітету і Жидівського Наукового Інституту, що відомий під популярною назвою „ІВО"

В інтересі справи зі згаданими установами прийдеться в майбутньому затіснити взаємини.

Не менше важливими були контакти з деякими високими американськими громадськими і політичними діячами, про що можна довідатися із звіту проф. Добрянського.

Співпраця з іншими національними групами була активна і вдоволяюча. Вже 20 червня 1953 р. відбуто спільні наради, на яких висловлено думку, що треба нав'язати тісніший контакт та розвивати гармонійну співпрацю, зокрема в спільній боротьбі за визволення наших народів. На тих же нарадах була висловлена думка, що треба всі групи оформити в рямки організації, і це питання є постійно обмірковуване.

Література Мистецтво Розвага

В. Січинський

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ, ЯК ІСТОРИК УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

(З нагоди 20-річчя з дня смерти)

Великий український історик, учений світової міри, незвичайний організатор наукового і громадського життя, людина неймовірно великої енергії і працездатности — професор академік Михайло Грушевський — залишив українському народові величезну наукову спадщину, що на довгі роки буде невичерпаним, першорядним джерелом пізнання минувшини України у всіх проявах і всіх галузях життя і творчости.

Найвизначніший з сучасних чеських істориків, проф. Відло, в свій час назвав проф. Грушевського найбільшим сучасним істориком зо всіх слов'янських народів! Великі надбання своєї невсипущої праці і творчости професор Михайло Грушевський залишив також у галузі мистецвознавства і передусім історії українського пластичного мистецва.

Як знаменитий синтетик та ерудит, Грушевський розумів історію, як всестороннє, основне знання рішуче всіх форм, родів, галузь і відтінків людської творчости. Тому його Історія України-Руси — це перша справжня Українська Енциклопедія, де читач знайде найдокладніші відомості не тільки про зовнішні, чисто-формальні історичні події, але також про соціяльні відносини, культуру, промисловість, торгівлю, побут, право, літературу, філософію, церкву, театр, музику і врешті всі галузі пластичного мистецтва, як архітектура, різьба, малярство та ужиткове (промислове) мистецтво.

А тому, що мистецтво в житті українського народу займало визначне місце, і то в більшій мірі, як у багатьох інших народів, — звідси очевидно, повстало збільшене зацікавлення Грушевського, саме мистецтвом. Не було це зацікавлення припадкове і одностороннє, але постійне і систематичне. В галузі мистецтвознавства був М. Грушевський незвичайно різноманітний — в однаковій мірі цікавила його архітектура, різьба, малярство, промислове мистецтво, а також спеціяльні ділянки, як графіка, граверство, мініятура, друкарство, народне селянське мистецтво, нумізматика, геральдика, сфрагістика, одяг і т. ін. Тому ми знаходимо у різних виданнях, які редагував М. Грушевський, а передусім у „Записках Наукового Товариства Шевченка" і в „Літературно-Науковому Віснику" і в „Україні", його рецензії на праці таких авторів, як П. Вінклєр (про геральдику), Є. Воробкевич (про старі церкви м. Львова), А. Павлінов (історія російської архітектури), Штерн (античне мистецтво Причорномор'я), Волод. Антонович (нумізматика), Лашкарев (Церковно-археол. нариси), Н. Кондаков (історія візантійського мистецтва), Пекарський (геральдика), В. Сізов (мініятура), А. Стороженко (римо-католицькі храми Києва), Д. Айналов (історія старокняжного мистецтва), Я. Смірнов (рисунки Києва Вестерфельда 1657 р.), А. Міллер (розписи грецьких гробівців Танаїса), З. Батовський (про Норблена), А. Хмілєв (історія мистецтва і цивілізації), І. Свєнціцький (україн. друкарство), Нідерле (слов'янська археологія), Ростовцев (античне мистецтво на Україні), Хв. Вовк (українська етнографія). Власне це всі важливіші видання за ½ століття, які торкалися історії українського мистецтва! Крім того, М. Грушевський робив ще постійні огляди літератури таких поважних видань, як „Древности" (Москва 1894-1900), „Записки Русск. Археол. О-во", „Археол. лѣтопись Южной Росії", різних каталогів музеїв, звітів, збірників, записок і т.д. Перша така рецензія М. Грушевського появилася в 1894 році в „Записках НТШ" і остання в 1927 році в „Україні" про видання Хв. Вовка, Студії з української етнограції і антропології (Прага 1927).

Професор Михайло Грушевський

М. Грушевський, у редагованих ним виданнях, спеціяльно дбав про рецензії та бібліографічні огляди, що виходило з його глибокого розуміння науково-організаційної та інформаційної праці, як раз те що бракує сучасним нам виданням, спеціяльно в Америці! Цікаво, що в своїй „Україні", видаваній Історичною Секцією ВУАН, Грушевський в кінці 20-их років завів річні бібліографічні огляди за всіх галузів знання, які торкалися України. Бібліографічні огляди з українського пластичного мистецтва, постачав для „України" автор цих рядків з Праги...

Праця М. Грушевського над рецензуванням видань з мистецтва, випливала з бажання заповнити прикру прогалину української дослідчо-мистецької праці. Але було це також і спеціяльне замилування до українського мистецтва, яке можна було постійно спостерігати в його громадському і приватному житті. М. Грушевський був саме першим організатором першого українського мистецького товариства у Львові „Товариства прихильників руської штуки", що постало в 1900 році. Йому належить розбудова музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Був він одним з перших ініціяторів заснування Української Академії Мистецтва в Києві в 1917 році. Крім того постійно цікавився, підтримував і був ініціятором різних мистецьких об'єднань і груп і всіх мистецьких починів українських мистців і мистецтвознавців. Досить вказати, що у виданнях М. Грушевського, особливо Української Академії Наук, є сила праць з історії мистецтва, а передовсім у „Наукових збірниках" „Україна", „Київ", „Чернігів" та інших. Там були уміщені праці майже всіх найвизначніших дослідників українського мистецтва, що перебували тоді в межах Сов. України, як В. Дроздов, Ф. Ернст, О. Новицький, К. Лазаревська, М. Новицька, М. Макаренко, І. Моргилевський, П. Попов, Є. Сіцінський, С. Таранушевко, Д. Щербаківський та інші.

Також писання самого М. Грушевського над темами з історії мистецтва, свідчать про спеціяльне його замилування до пластичного мистецтва. Все це праці переважно синтетичного характеру, хоч і торкаються окремих тем, або розвідки, які з'ясовують особливо занедбані теми з історіографії старого українського мистецтва, або нові знахідки, які освітлюють важні проблеми мистецтвознавства та мистецькі течії на території України. Крім, згаданих вгорі, наукових видань, свої статті уміщав М. Грушевський також в популярних часописах і газетах, особливо у „Село", „Народня Воля", видаваних в Києві.

Цілком зрозуміло, що ті статті М. Грушевського торкалися найперше історії мистецтва і передовсім старокняжої доби: про „Світовид", Молотівське срібло, ковтки, печатки з Звенигороду, Галича, Ступниці під Самбором, тризуб, українські гривні. Дав Грушевський також не менше цікаві статті і розвідки про пам'ятки архітектури: Катедральну церкву у Володимирі-Волинському, церкву в Овручі, Описи подільських і львівського замку XV стол., Аскольдову могилу в Києві. З малярства — про портрети Б. Хмельницького, І. Мазепи, Т. Шевченка. Торкався і спеціяльних тем про стародруки, ґраверство, селянське мистецтво, музейництво. Кілька статтей відноситься і до модерного мистецтва, як пам'ятники Шевченкові, про українську мистецьку виставку у Львові 1900 р., виставку І. Труша 1901 р. Не забув і про некрологи відомих мистецтвознавців: П. Лашкарев, І. Шараневич, Д. Щербаківський.

Особливе значіння в українському мистецькому житті мали також прегарно видані ілюстровані видання М. Грушевського, на жаль, не наслі-

(Продовження на стор. 4)

Михайло Островерха

...НАЧЕ ТИХА БАРВІНИНА

Другові, в ювілейний рік...

Тобі, Друже мій, цей спогад, наче тиху барвінину, складаю!..

∴

Рік 1920.

Жнива.

Сонце стало вже найвище! По густій синяві пропливають білі хмарки. Дужими віддихами простилається простір, аж ситі й стиглі та важкоколосі поля ліниво хвилюють.

Жайворони, то підносяться й линуть ген, до хмаринок і на них свої співи мережать, то раптовно, мов грудочки, осідаючи, падають. Цвіркотять, шугають, у перегони йдучи, ластівки.

Від Бучача, десь із-під села Бертники, несеться гул гармат: Запорозька Дивізія й Чорношличники стримують напір большевиків.

Залізнича стація Коростятин. Малий стацийний будинок тоне в зеленій самоті. Над розпаленими сонцем рейками густо мигтить повітря. На стації повний спокій. Ба хоч і є тут вояки, а з ними й цивільні люди, що стоять чи проходять, то й вони, опинившись тут припадково, в переїзді, якось вижидаюче мовчать, або ліниво, в спеку, перекидаються словами.

Напроти стації, за рейками, підноситься залений, беріг. На його краї, вже на суголовках поля, що тут починає простягатись, сидить сивоглавий Володимир Самійленко, з донечкою, що тулиться до поета, і з дружиною. А дещо одалік, за рейками, під цим же берегом, сидить на камені Федір Дудко, з маленькими доньками й із дружиною. Розіклав малу ватру — воду на чай варить.

Тоді вперше побачив я їх тут, на стації Коростятин, недалеко Дністра, старого і тоді вже славного Володимира Самійленка, і молодого, що вже тоді на добре вибився, Федора Дудка.

Володимира Самійленка відразу пізнав я з світлин. А на Федора Дудка показав нам, хорунжому Миколі Малюті й мені, Иосиф Обертинський із Вінниці, якого пізнав я ще в пізню осінь 1916 року, коли він, „заурядчиновник" царської служби, вибрав мене з-поміж полонених УСС-ів на службу до етапної команди в Гусятині.

Така була моя перша зустріч із Федором Дудком.

Тоді ми й познайомились із ним, — на-швидку, по фронтовому, бо ж були ми тоді у відступі за Дністер. Перекинулись ми декількома реченнями, які щораз перебивали його малі доні, що шниряли довкола ватри, хмизу підкидаючи.

І на декілька років — розійшлись.

∴

Львів.

Весна.

В блакиті, як у найспокійнішому й чистому плесі, відгомонюють зелень міста й могутні бані та вежі церков і ратуші. Вся вулиця Куркова, від Валів замаївшися, сповнена росяною зеленню дерев. З Петренком, нога за ногою, підносимось і поволі доходимо до невеличкого роздоріжжя: Куркова, Генінґа, Піскова, де проживала Муза — Юрій Магалевський, Вигрживальський, Сергій Литвиненко. Тут на Пісковій стрімко здіймається в гору самотня, струнка, як стара панна, кам'яниця, що своїми вікнами більше дивилась на Кайзервальд, ніж на місто; й дивно тужила. В цій кам'яниці, на найвищому поверсі, жив і Федір Дудко, з родиною.

У нього в хаті — гостинно, гомінно, весело. Молоденькі доні — одна грає на фортепіяні, старша ж співає своїм мелодійним, ліричним голосом, а Федір, відкашельнувши, чистотонно підтягає за нею.

Роки минають. Туга, — якою доля щедро наділила наше покоління, яке брало участь у кривавих визвольних змаганнях 1914-1921 — за рідними землями України, і надія повороту на них, не покидає й Федора Дудка. І він, у цій тузі, працюючи на хліб насущний, не покидаючи з-перед очей своїх міст молодости — Батурина, Глухова, Конотопа, Сосниці, — пише свого „Чортория", „Квіти й кров", „На згарищах", „Прірву", „Дівчата одчайдушних днів". А все написане у формі легкій, у стилі чіткому, блискучому. „Війна" ж уже з 1939-1945 років.

∴

Блукаючи в мріях понад свою тиху Десну, Федір Дудко приїжджає у літі до вілли ім. І. Франка в Камені Довбуша, над Прутом. На стрімкому узгір'ї, серед зелених шумів смерік та ялиць, прибравшись у червоні грозна горобини, пишалась ця тиха оселя сонця, неба, вітру, просторів.

Федір Дудко пропадав за річкою! Стежечкою сходив у долину, на широкий у цвітах луг, а далі — йшов на берег Пруту. Тут сідав і, зовсім забувши за книжку чи за якогось зшитка в руках, поринав у довгі, монотонні, чисті, срібні шуми річки. А вона, рвучко тут і там розбиваючись об великі каменюки, що з неї виринають, — плилапромовляла, як сопілка гуцула, що, сидячи на стрімкому березі села Багровець, вигравав на ній, як ота коломийка, що її виспівувала, під скелею притулившись, Параска Німчук. А Федір, у сонці купаючись, живичними подихами гірського вітру огортаючись, клав свої мрії на білі хмаринки, що пропливали небесними просторами, мрії про „Великого Гетьмана Івана Мазепу", що його Федір викохував у свому серці.

Іноколи сиділи ми вдійку й тихо та проникливо починали: „Та забіліли сніги"...

Що з серця виходить — ніколи не вмирає!

Може й нашої пісні згуки Прут у Чорне Море поніс, а воно принесло ці тони на своїх хвилях до берегів нашої широкої, просторої — хоч і такої сумно й трагічно глухої та забитої нині — України!...

∴

Наче тиху барвінину, цей спогад, складаю Тобі, мій Друже!...

7 травня 1955

Левко Ромен

НІЯҐАРО!

Грізна Ніяґаро, післанко стихій! —
Грімливий твій стугіт гуде, і не дарма:
Стихії, в путі неминучій своїй,
Ламають завади і ярма!

Коли ж десь ворожа невговкана міць
Обмежить стихію, здолає на пругах, —
Скрапляється потай снага блискавиць,
У надрах пружніє напруга!

Вадьортеся ж, гнівні, як б'ють десь громи;
Не чути? — чекайте нагального грому, —
Незвидними блимами з тиші-пітьми
Там кільчиться гук перегрому!

Дивіться і чуйте, як цей водоспад
Снаги вам звирує струмені-стріли —
Щоб міццю бурхливою з братніми влад
Наснагою зграйно гриміли!

Грими ж, Ніяґаро, повік нам грими,
Лунай переможними маршами в серці,
Щоб знову на бурю тужавіли ми,
Долаючи ворога в ґерці!

Ігор Соневицький

МАЕСТРО

Стіни кімнати купалися в тінях присмерку. Вже більша частина крилатого корпусу інструменту тонула в темряві, що виступала з кутів кімнати, постійно заливаючи її простір. Тільки білі його щоки приймали ще поцілунки знеможених і блідих променів сонця.

Ввесь день прийшлося працювати над фугою. Гадав, що ось-ось і закінчу свою працю, та до коди — ніяк не проскочу. Втомився, мабуть, і в своїй безрадності почав сердитися. Добре вам було, панове композитори, тоді писати фуги, коли поліфонія домінувала в сфері музичного думання! Які ж нікчемні вигадки учителів — писати фуги! Не закінчуючи якслід монологу, зірвався на рівні ноги та вибіг на майдан, щоб отрястися від контрапунктових маневрів.

Тихо, безшелесно широкими платками падав сніг, а навкруги — урочиста тишина. Ніде не чути кроків, усе завмерло, неначе в місто в'їхала ворожа патруля. На дворі стояла містерія зимового вечора. Широкий майдан табору й будинки потонули в грізній контемпляції. Десь біля воріт вовтузилися люди, а ген далеко брехали собаки. Часами на верхах дахів знімався рвучкий, нервозний гамір: Це вітер з морозом справляли зимову оргію.

З привички пустився йти в напрямку театру „Варнер казарми". Коло каси гуртами товпилися люди. Глянув на афішу: концерт капелі „Україна" під керівництвом Нестора Городовенка. Не гаючи часу, закупив квиток і ввійшов на залю. Аж ось куртина відкрилася, а на сцені мішаний хор в чотири ряди, всі в народних костюмах. Зрівноваженою ходою вийшов диригент, а там незамітний рух і полилася пісня...

Повільно снується мельодія. Заточуючися на пульсі синкопованого ритму, вона зарисовує кривою контури свого рисунку. Аж ось вона — мельодія в контрапунктичному супружжі розгалужується відногами від свого річища, щоб незабаром знову злитися в одну істоту — унісон. Динаміка рисунку стає більш інтенсивною. Сильнішою течією жіночих голосів покотилася мельодія... Потоком звуків пропливали перші такти пісні. Дорожачи кожною фразою пісні, я закрив очі, щоб не розпорошувати своєї концентрації. Покривалом щастя огорнуло мене тепло, а мембрана душі затремтіла тремолями діонісійської радости. В поступневій градації я поринав у світ емоцій. Віддихаючи віддихом пісні, я відчував, як опадали важкі занавіси дійсности, аж накінець, звільнений від зовнішнього панцера, я впав в обійми бажаної стихії, щоб на її крилах злинути в простори абстрактної краси. О, золоте мистецтво! Ти янголом злітаєш з ясних висот, своєю силою відкриваєш брами нашої душі та вистелюєш її килимами розкішного цвіту; ти поринаєш в найсубтельніші її глибини, весняним леготом пестиш і торкаєшся ніжних струн гарфи та розколисуєш найшляхетніші почування та кладеш п'янкі поцілунки вічної весни.

Справді твори М. Леонтовича у виконанні Нестора Городовенка хвилювали свою

(Закінчення на стор. 4-ій)

Д. Гумена

ВНУКИ СЛІПОГО ЗАПОРОЖЦЯ

1.

— „Дядьку Прокопе, подивіться назад, це ж большевики...

— Та це Тарас! Не спізнаєш?

— Ні, подивіться ще раз. Вони біжать, доганяють нас...

Від села було вже з кілометр, назад не вертатися. Я й дядько Прокіп, вислані в розвідку, знаємо, що коли ті два чоловіки — червоні, то все пропало. Хвалити Бога, що попри дуже густу посадку йшли — заскочили в неї. І щойно тоді дядько Прокіп переконався, що я мала рацію. То таки большевики здогаНяли нас і вони знали, що ми двоє.— розвідка отамана Шепеля.

— Що будемо робити? — питає дядько Прокіп.

— Та треба якось пробитися до наших — міркую я, тільки бачу, що дядько Прокіп щось не дуже відважний.

— Доведеться тут десь поховати зброю, бо як попадемось... Нам дорога від наших відрізана.

Ми так і зробили: зброю та зайвий одяг поховали, а коли вийшли знов у поле — вже повно по полі скрізь большевиків, тікати вже нема куди.

— Біжімо до річки!

Пробігли трохи — назустріч верхівці.

— Шукаймо щастя на власну руку!

Я побачила на закруті дороги яму, а поблизу пеньок. Вскочила в яму, хутенько скинула чоботи, штани, френча й шапку... Мала на собі ще спідницю й блюзку. На голову накинула хустину й пустилася навпроти большевикам, тим самим, що бігли за нами.

— Гей, дівчино, стій! Куди ті два чоловіки побігли?

— Або я знаю? Шукали коней...

— А ти чого така злякана біжиш?

— Бо я думала, що ви — поляки... То я боялася...

Вони, справді, були в польських мундурах, бо десь захопили польський магазин із мундурами. Все було б гаразд, я пішла далі. Аж вже була під лісом, тоді оглянулася. Ой, біда! Сусідський хлопець розмовляє з большевиками і щось на мене показує. Ті сусіди — погане кодло, напевно він уже розказав, що я — сестра отамана Шепеля, їм тільки того й треба... Ледве вбігла в ліс, як посипалися навздогін кулі... Куля поцілила в руку, тільки не було часу думати про це.

Біжу — й чує моє серце, що не кінець, ще й тут у лісі здоганятимуть. Коли бачу, — сидить під дубом старенька бабуся й збирає жолуді.

— Бабусю, дайте мені свою ватянку й хустку на голову, дайте! — почала просити її. — Та як що до чого, то ви тільки мовчіть, нічого не говоріть, я сама буду...

І тільки я сіла до жолудів, вже інакше вдягнена, як тут на конях „товариші"... Щастя моє було, що то я розмовляла з піхотинцями, а заки вони гукнули на кіннотчиків та заки подали опис, як виглядає сестра „бандита Шепеля", то я вже встигла переодягнутися та звикнути до того, що я — не я.

— Не бачили ви такої тонкої високої дівчини, у білій хустині? — питають „товариші".

— Дівчини у білій хустині? Та побігла якась он туди, — показала я навмання рукою, — й кіннотчики погнали. А я подякувала бабусі й пішла своїми стежками.

Але я не мала певної дороги й мусіла піти через багно. Коли вийшла з нього, то побачила, що мої ноги в крові. Але хто тоді звертав увагу на кров, коли вона ріками текла.

Була це осінь 1920-го року, половина вересня".

2.

Це не видумана новеля, не леґенда. І розказує це не струнка, висока дівчина, років шістнадцятьох, а огрядна літня жінка із дуже товстими, як колонами, „слоновими" ногами. Пам'ятка про блукання розвідницею у багнах Вінниччини лишилася на все життя, а Зінаїда Шепель, — колись козак загону отамана Шепеля, тепер інвалід і добродушна, сердечна жінка, — сидить на траві, вишиває й розказує, як та коли учепилася до неї „слонова хвороба".

Дивлючись на її, повне добродушної енергії обличчя звичайної собі степовички, яка не знати чому опинилася в діпі таборі у Німеччині, неможливо уявити ту молоденьку струнку дівчину-козака, що із дядьком Прокопом виконувала небезпечні бойові доручення та на власну руку вимотувалася не раз із біди. Не така ніби постає в уяві дівчина із отієї хати у великому садку, що в селі В. на Вінниччині.

...Хата й садок, обсаджені довкола липами та осокорями. Посеред садка — велика, „історична", з незапам'ятних часів, береза. За садком річечка протікає. І отаке село. Зелене, закутане довкола лісами, а з нього — одна тільки дорога, на Літин. Дорога ця підноситься горбовиною перед селом, і все, що на ній робиться, із села видно...

Під березою у садку притаїлося мале дівчинисько й наставило вухо, хоче, бодай, підслухати, що то сліпий дід із братом Яковом говорять. А дід у Зіни був запорозький козак. Жив він сто двадцять років і ще пам'ятав скасування Запорізької Січі. Після козацьких пригод, після відбуття турецької війни, він вернувся додому й оженився. Дарма, що мав понад сорок літ, знайшов собі шістнадцятилітню дівчину, й вона народила йому шістнадцятеро дітей. Через сорок п'ять років жінка померла, і в 90 років дід хотів ще раз оженитися, та син (це Зінин і Яковів батько) накричав на нього. То дід прожив ще 30 років удівцем.

Пам'ятає Зіна свого діда. Вже старий був, не дуже добачав, — та все внукові — Якову розповідав щось. Що розповідав — Зіна не знає, бо дід її до розмов не допускав. Ото сидять собі дід із внуком десь під березою, а Зіна притаїться, то дід зараз питає: „А хто це тут ще є?" — „Та це Зіна бігає..." — „Їй цього не треба знати..." — суворо каже дід і дівчину немилосердно випроваджають. Та проте, щось трохи й Зіна почула... Обдурила Катерина-цариця. Обіцяла козакам відновити Запорозьку Січ за їх участь у турецькій війні, але потім лише з кріпацтва звільнила. Село, справді, козацьке село, панщини не знало.

В тім селі за Зіниного дитинства був ще один козак, ще старіший за Шепеля. Звався він Саранча. Мав п'ятнадцятеро внуків — всі вони за революційної завірюхи були повстанцями. Отой старий козак мав ще запорозьку одежу. У свята в ній ходив. Бувало, як іде вулицею, у широких штанях, у жупані, із шаблею, на голові — оселедець, шлик... а за ним уся родина, — то сільські діти біжать і кричать слідом: „Мазепа йде!"

Жив цей Саранча у запорозькій хаті. Був це зруб, хату не білили, а мили. В хаті були тапчани, застелені килимами. Килими були й на стінах, на килимах висіли щаблі, рушниці — навхрест. Лавки були застелені шкурами... Така хата була й у діда Шепеля, тільки згоріла.

3.

Як можна не захопитися, слухаючи та переповідаючи про цю старовину, що майже на очах зникла? Все це розповідала мені Зінаїда Шепель, коли ми жили в одному таборі (Пфорцгайм, Німеччина), і тоді зрозуміла я, що козацька романтична одежа часів української революції — не театральна бутафорія, як нас потім учили, а справжня козацька одежа, що її внуки повитягали із скринь своїх дідів та прадідів.

Все це тепер пригадалося, як одержала її листа, листа немічної, безпорадної інвалідки: „Зі мною зле, — пише вона, — а особливо моє серце ні до чого. Перед святами цілий час лежала в ліжку... Я вже зближаюся до свого кінця... Нічого не можу робити, часто не маю сили навіть листа написати, руки не підносяться..."

Це такий стан. Але що вона пише, ця зовсім вистраждана, квола жінка? А ось що:

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ, ЯК ІСТОРИК УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

(Закінчення зі стор. 3)

дувані новішими нашими історикамии і видавцями! „Ілюстрована історія України" М. Грушевського, вид. 1912 р. є цілим скарбом ілюстрованого матеріялу до історії українського мистецтва і не один із сучасних українських мистців і мистецтвознавців мусить не раз заглядати до цього джерела. Далі його книжка „Культурно-національний рух на Україні в XVI-XVII віці", 1912 р., вперше відкрила нам ціле багатство і красу старої української ґрафіки і ґраверства, а всі сучасні українські графіки були виховані саме на цій книжці! М. Грушевський дуже добре розумівся на оформленні книжки та бібліографічних засадах друкарської штуки. Він сам розміщував ілюстраційний матеріял і вимагав від друкарень притримуватися найкращих засад і правил оформлення книги. Не раз доходило в цьому до курйозів, але професор ніколи не „спускав" на вимогах, був дуже впертий, і друкарні таки мусіли виконувати „забаганки професора", що виходило лише на користь самого видання. Коли, наприклад, в 1930 році під Совєтами заведено один штандартний формат і розмір для всіх часописів, то М. Грушевського найбільш боліло, що його „Україна" мала виходити в меншому розмірі і він, не зважаючи на всі суворі приписи тоталітарного режиму, таки видавав „Україну" в колишньому форматі, а до того ще не дотримувався нового правопису 1929 р. новий формат „України" змінено лише тоді, коли усунено з Києва самого Грушевського!

Проти того „нового" правопису 1929 року Грушевський писав спеціяльні критичні статті, гостро осуджуючи нелогічності і русотянство того правопису. Але Грушевського тоді не слухали і вважали його тоді (та і тепер дехто вважає) „не фахівцем", зрештою Грушевський тоді був уже „під підозрінням" і „льояльні" громадяни боялися покликуватися на його науковий авторитет. Одначе ми тепер знаємо вартість його „Історії української літератури" в 5 томах, яка була об'явленням і, як то кажуть, стала на цілу голову, без порівнання, вище від всіх інших оглядів і підручників історії української лтератури. Саме ця Історія україн. літератури переконує про глибоке розуміння Грушевського україн. мови і саме його треба вважати авторитетом в цій ділянці науки.

Найбільша заслуга М. Грушевського перед українським мистецтвом — в його синтетичних оглядах українського мистецтва в „Історії України-Руси". У цій своїй монументальній праці він не тільки дав перший суцільний, синтетичний огляд історії українського мистецтва княжої доби X-XIII стол., і доби XIV-XVI стол., але загалом вперше в українській літературі правильно підійшов до питання — що саме треба розуміти під поняттям українського мистецтва. Як учений світової міри, М. Грушевський не міг інакше розглядати пам'тяки українського мистецтва, як лише за територіяльним принципом і як це практикується у всіх інших народів. До українського мистецтва, за цею методою, зараховував Грушевський усі пам'ятки на всій українській території в етнографічних межах, незалежно від того коли вони створені і, розуміється, незалежно від релігійної приналежности.

Тепер цей погляд, поміж сучасного покоління, поволі приймається як самозрозумілий, як загально-принятий серед усіх інших европейських народів, одначе в той час, коли М. Грушевський його висунув, як засадничий принцип — не знаходив більшого зрозуміння і був просто „сензаційним" для українського читача. Ба навіть і після виходу „Історії України-Руси" (том III, 1900 року і друге видання 1905 року) ще довший час різні наші мистецтвознавці не могли вийти з хуторянських рямок етнографізму і провінціоналізму. Ще довший час під українським мистецтвом розуміли лише „народнє" (селянське) мистецтво, або визнавали таким лише твори деякої релігійної групи, наприклад на Придніпров'ю православні, а в Галичині — греко-католицької церкви), або нарешті починали історію українського мистецтва аж з XVII століття — „Українським барокко".

Огляди українського мистецтва в „Історії України-Руси" М. Грушевського, цінні також з методологічного погляду. Вони дають повний, заокруглений нарис пам'яток мистецтва в тому обсязі, як це дозволяла зробити тогочасна література предмету. Автор з властивою йому ерудицією й основним знанням матеріялу, докладно описує важливіші пам'ятки, подає еволюцію розвитку українського мистецтва, намічає мистецькі течії, які приходили ззовні, подає характеристичні риси українського мистецтва та з'ясовує своєрідності української творчости. При тім не задовольняється лише мистецькою „трійцею" (архітектура, різьба, малярство), але широко спиняється над ужитковим (промисловим) мистецтвом, як лірництво, ювелірство, смайль, шкло, кераміка та ін. Звичайно, що Грушевського найбільше займає історична сторінка пам'яток та еволюція їх розвитку. Розуміється, що автор для своїх оглядів широко і критично використав усю наукову літературу предмету і всі опубліковані музейні джерела та подав головнішу бібліографію.

Таким чином історія українського мистецтва М. Грушевського, доведена до XVI стол. є для нас першим незвичайно важливим джерелом пізнання українського мистецтва, без котрого не може обійтися ні один історик мистецтва, мистецтвознавець і практик-мистець. І треба лише жалувати, що вона не доведена до кінця, так само, як і не закінчена ціла „Історія України-Руси"!

Василь Тисяк

КОНЦЕРТИ ВАСИЛЯ ТИСЯКА В АМЕРИЦІ

Співацька кар'єра Василя Тисяка один з прикладів, як на своїй батьківщині важко стати не тільки пророком, але й співаком. Від львівської польської опери мало чого доброго міг надіятися молодий, на сцені ще мало досвідчений український співак. 1929 р. дали йому проспівати партію Фавста в опері Ґуно і — як на сцену-мачуху — це вже було багато. Цей перший і наступні успіхи, такі, як відзначення на міжнародному співацькому конкурсі у Відні, виступи у варшавській опері, принесли Тисякові добрі, декуди знамениті відзиви фахової критики передусім української, але все ще не дали були йому повного признання в широких колах наших слухачів. І треба було аж років другої світової війни, щоб видатні голосові й виконавчі дані нашого співака знайшли належну оцінку.

Це були роки недовготривалої (1941-1945), та якої ж блискучої діяльности українського оперового театру у Львові, коли то, неначе з-під землі, з'являлися наші оперові дириґенти, солісти й оркестранти, режисери й декоратори, даючи вистави на дуже доброму рівні. Це був час, коли й наша публіка виявляла величезне зацікавлення працею театру. Нова прем'єра була подією, перед якою блідли усі вістки з фронту.

Василь Тисяк був увесь той час першим виконавцем головних тенорових партій чи не усіх опер, що ставилися у львівському театрі. А треба згадати, що темпо, в якому чергувалися вистави ніяк не було „старокраєве": сьогодні йшла „Аїда" Верді, завтра „Кармен" Бізе, а за два дні „Тоска", чи „Мадам Батерфляй" Пуччіні. А там „Кавалерія Рустікана" Масканї, „Продана Наречена" Сметани і знову повторення тієї, чи іншої з уже виконуваних. Голосова видержливість Тисяка і пам'ятеве опанування такого величезного і різноманітного матеріялу були гідні подиву.

Тоді теж сотні і тисячі чужинців - відвідувачів вистав львівського театру, в тому й багато бувальців кращих німецьких та італійських оперових театрів, оцінювали відтворчі дані нашого співака дуже високо.

Років еміґрації Василь Тисяк ні трохи не змарнував і не марнує. Спершу він прославляв добре ім'я українського мистця по країнах Західньої Европи (Австрія, Франція, Еспанія), згодом, після переїзду на постійний побут до Канади, став одним з діяльніших наших музик-виконавців на цьому терені. З весною цього року він розпочав свої виступи в Америці, даючи першенство близькому і — можливо — доброму для „старту" Дітройтові. Концерт відбувся заходом дітройтського Літературного Мистецького Клюбу в залі Українсько-Американського Осередку.

Програма останнього концерту Тисяка була складена з оперових арій (мовами оригіналів) і з творів українських композиторів. Оперові арії, виконувані на концертовій естраді, звичайно втрачають без оркестри, сценерії і без тяглости дії. В цьому причина, чому деякі співаки принципово відмовляються від такого їх виконання. Все таки Тисяк, співаючи оперові арії, уміє створити своєрідну атмосферу даного фраґменту, однаково, чи він буде з опери Донізетті, Массене, чи Пуччіні. При тому слухач не може не любуватися його „бель канто" доброї і чистої італійської школи.

Твори українських композиторів були вибрані доволі різноманітно і з уваги на жанри і на імена авторів (Лисенко, Людкевич, Барвінський, Нестор Нижанківський, Гайворонський, Лятошинський). Їх виконання було дбайливе і стилеве. Окремо ніжно і гарно прозвучала прекрасна пісня в обробці Лятошинського „Ой, у полі тихий вітер віє".

Дуже численна, як на солістичний концерт, публіка вітала співака і його співвиконавця при фортепіяні п. Ірену Решетилович дуже оваційно і домоглася кількох додатків — народних і стрілецьких пісень.

Василь Витвицький

З театральної залі

Іван Тобілевич: „Мартин Боруля", комедія на 5 дій. Український Театр в Америці під керівництвом Йосифа Гірняка. Постава Олімпії Добровольської. Ню Йорк, 15 травня 1955, заля Фешен Інституту.

Коли після появи в газеті оголошення про виставу „Мартина Борулі" завелась про це мова в одному товаристві, піднялись поважні сумніви, чи варта виставляти в 1955 році, та ще й в Америці, п'єсу з проблематики українського Правобережжя з-перед 100 років. Сьогоднішньому глядачеві, мовляв, навіть старшому, не то з молодого покоління, трудно навіть вдумуватись в тодішні національні й соціяльні відносини, в оту атмосферу, в якій перехрещувалось польські шляхетські й московські дворянські „культуртреґерства", в залежність наших селян від польських дворів і московської хабарницької адміністрації та в психолохічні джерела амбіцій, смішних не тільки для нас, але й для тодішніх розумніших сучасників. Поважним сумнівом було витягання з архіву історії української літератури п'єсу, мова якої свідомо засмічена польськими та московськими словами й зворотами, заперечує одній з найважніших місій театральної сцени — плекати красу живого слова. Врешті зголошено і третій поважний арґумент проти такого „анахронічного" репертуару: чоловік, мовляв, йде до театру, щоб побачити щось нове, щоб повчитись і розважитись чимось, чого ще не знає та що може полонити око і вухо новими цікавими постатями, сценами, думками й діялогами. Що ж — казали противники „Мартина Борулі" — може дати духові глядача така полиняла п'єса, хай із найбільшими літературно-історичними вартостями, але без ніякого зв'язку з духом і проблемами сучасности? Чи не втрата часу?! — На це почули ми у відповіді: Такі самі закиди „анахронізму" можна піднести під адресою не тільки всіх архитворів античної драматургії, але й найбільших клясиків трьох останніх віків. Бо „анахроністами" є насправді і Шекспір із своїми Ромеами і Шейлоками, і Мольєр, і Корнейль і Расен, і навіть Гавптман із своїми „Ткачами" чи романтичним „Затопленим дзвоном", ба навіть Ібсен із своїми сьогодні вже розв'язаними в модерному законодавстві соціяльними і родинними конфліктами, як „Підпори громадянства", „Будівничий Сольнес" чи „Нора" або „Гедда Ґаблер". Неправда, що Мольєрівський „Тартюф", „Скупар", „Мізантроп" або ‚Жорж Денден' — це вселюдські вічно актуальні типи, а Тобілевич їх не дає. Бо ж — конкретно у випадку „Мартина Борулі' — ми ще сьогодні стрічаємо раз-у-раз мартинів борулів: ким же є всі ті наші „професори" й „доктори", що вганяються за тими титулами, не маючи до них ніякого права, ні формального, ні тим паче інтелектуального?! Невже й сьогодні не маємо безліч прикладів на амбіції, які ставлять амбітника на посміховище оточення, чого тільки самі вони у своїй сліпості не бачать?! А чим же, як не наслідуванням Мартина Борулі, є ті наші політикани, які уявляють собі, що вони політики, а то й державні мужі, здатні керувати долею народу, забувши, які кваліфікації ума і духа треба мати для такої ролі... Врешті, казали оборонці „Мартина Борулі", — чи не добре показати публіці, якою чудовою будовою відзначається ця п'єса з-перед 70-ти років, де строго збережена клясична єдність часу, місця і героя і де трудно скреслити одну яву, ба навіть одно речення, так там усе тісно, логічно, органічно пов'язане. Чи не добре пригадати новітнім нашим амбітним молодим письменникам, щоб вони учились тієї техніки драми від старого „полинялого" Тобілевича?!

Наведення, може й зашироко, повищих рефлексій, що виринули у зв'язку з поставою „Мартина Борулі" на сцені Українського Театру в Америці, доказує тільки одно: що сама ця п'єса є проблемою і що тому варта було виставити її хоч би тільки для того, щоб викликати ті рефлексії і заторкнути ту проблему нашого культурного життя.

Виставили її Йосип Гірняк й Олімпія Добровольська так, як не можна краще. Характеризація, одяги й знамените модерне оформлення сцени (це останнє — А. Липчука), притримування принципу старого реалізму, що його тримався Тобілевич, із забарвленням ґротесковістю тільки в деяких типах і явах (4-та дія), дбайливість у режисерських дрібничках (дзвінки у коней за сценою, полум'я в печі), вказували на пієтизм, з яким приготовлювано ту виставу. Коли ж мова про акторів, то ніколи не треба забувати, що названі керівники цього Театру працюють здебільша із артистичним „молодняком", що його вони самі вишколюють. Серед отих молодих акторок і акторів є поважні, подивугідні таланти, але ж трудно підходити до них із критеріями, стосованими до цілком зрілих і оформлених артистів.

Йосип Гірняк мав у Мартині Борулі ідеальну для свого таланту ролю, де траґічне сплітається з комічним, де потрібна живість маски і постійна рухливість на сцені (якнайкращим був артист в останній, найглибшій своєю ідеєю дії). Коли Мартин Боруля Миколи Садовського — це був сільський дука, гордий і чулий амбітник з широкою рукою і сатрап для родини й сусідів, то в Йосипа Гірняка це був нервовий процесович, цілком очманілий своєю дворянською манією. Обидва типи — однаково переконливі й однаково вірні. Після Й. Гірняка на першому місці стояв Микола Ґерус. Його Омелько — це був артистичний шедевр. Знаменитий маскою, витриманий послідовно в кожному слові й русі, далекий від найменшого шаржу, Ґерус дав повний і досконало цілий образ. Публіка заслужено обдаровувала його оплесками при відкритій сцені. Дуже доброю, затурканою, проте час до часу бунтівничою Палашкою була Ліда Крушельницька, природною, хоч може надто спокійною Марусею була Люба Сай. Виконавці решти чоловічих роль, всі молоді адепти з величезними поступами під кермою Гірняка й Добровольської, становили зіграний ансамбль вище пересічного рівня, деякі з них у подвійних ролях. Із них треба особливо відзначити Мирона Чолгана, який продемонстрував свій вдумливий неабиякий талант двома радше епізодичними, цілком різними ролями — Націєвського і Трандальова. Ярема Галайда, Ігор Шуган, Володимир Змій, Зенон Осінчук, Олег Орест, Михайло Яблонський, врешті „весільні гості" Зеня Матла, Валя Калин і Іва Куліш та п'ятеро здисциплінованих дітей, замолоду призвичаюваних до сцени. Численна публіка слушно відчула, що душею тієї цілої постави, в яку вкладено масу праці, є Олімпія Добровольська й тому спонтанними оплесками нагородила її появу серед сірих „гостей" в 4-ій дії.

Тому, що тією п'єсою закрито осінньо-зимовий сезон 1954/55 року, треба побажати Українському Театрові в Америці, його керівникам і всім його членам, щоб із таким самим успіхом вернулись осінню цього року з новим репертуаром перед публіку, яка навчилась їх шанувати і любити.

І. К-в.

БІБЛІОГРАФІЯ

Ол. Луговий. В кігтях двоголового орла. Історична повість-хроніка з часів війни 1914—1917. 1-ий том трилогії „Залізом і кров'ю". Едмонтон, Алберта, Канада, 1955, ст. 349.

Ол. Луговий написав „історичну повість-хроніку" з першої світової війни, перший том якої вже вийшов друком. В цьому томі автор повістево-хронікарським способом описує пригоди головного героя свого твору Володимира Паволоцького та його частини, в якій він служив в роках 1914—1916 на фронтах в Галичині і на Волині. Друга частина має називатися „Буревій" і вона охоплюватиме часи революції, Керенщини та першої війни України з Московщиною. Як буде зватися третя частина трилогії, і що буде її змістом, автор не зазначує.

Перший том цієї трилогії названий „В кігтях двоголового орла", і він був вже друкований в часописах в Канаді і ЗДА, ще в 30-их і 40-их роках, тепер він виходить окремою книжкою.

Читач, який сам переживав першу світову війну, бачить в книжці Ол. Лугового, що її автор мусів вести докладні записки про те, що ділялося з його чернигівською частиною, в якій він служив, або користуватися працями про ту частину. Але все ж таки є деякі неточності, наприклад, в грудні 1914 року австрійські стежі не „загнялися під Стару Сіль і Дрогобич", як про це пише автор на 168 сторінці. Гадаємо, що перебільшує автор тоді, коли пише про „галицьких селянок-жінок", які „за кусок хліба, за ложку страви віддавали себе для задоволення пристрастей звіруватого вояцтва".

Не кожний читач погодиться з думкою Марії Олександрівни про те, що нібито „люди релігійні духово відкидають всякі форми у відношеннях до Бога і тому зривають з офіційними релігіями, якою б та релігія не була" (ст. 163). Читачеві здається неприродною постать того православного духовника Срібнякова, який „в душі ні в що не вірив, а підпивши насміхався з вірувань взагалі" (ст. 144), хоч і був „одночасно прихильником казьонного православія".

Автор присвячує найбільше місця тим частинам російської армії, які складалися з самих українців. Свідомого українського патріотизму в них ще тоді не було, але вони знали, що вони не москалі і були перейняті місцевим патріотизмом, який при сприятливій нагоді міг вилитися в дійсний всеукраїнський патріотизм. Ці вояки ще поважають царя Миколу II, як поважає його і сам їхній провідник - командант Володимир Паволоцький:

„Ненароком Паволоцький глянув на Миколу II. Тримаюча повіддя рука царя тремтіла, на очах блищали сльози. Мимоволі стало йому жаль цієї жертви монархічної системи. Показався йому симпатичним, навіть одухоовленим" (ст. 314).

Гадаємо, що не дуже то вдале порівняння облич пасажирів в накуреному вагоні поїзду до „обличчя біблійного Ягве на Синайській горі" (ст. 178). Помиляється автор, коли на 253 сторінці пише, що „церква унійтського типу" має „вівтар на захід". Військовик не схоче повірити авторові, щоб вже в 1915 році могли бути протилетунські гармати так звані „зенітки", бо тоді роля летунства була ще дуже мала.

„В кігтях двоголового орла" Ол. Лугового — це цікаво, белетристичною формою, написані спогади з російсько-австрійського фронту в 1914—1916 роках, хоч автор і називає свій твір „повістю-хронікою". „Хронікою" назвав був і П. Куліш свою „Чорну раду", але ж там була цікава фабула, а в Лугового її майже немає. Та все ж таки ті, які були на першій війні, з цікавістю прочитають книжку цього автора, бо будуть пригадувати собі події, яких самі були учасниками. Молодше покоління побачить в цій праці, як нищила та війна українські села й міста Галичини та Волині. Та кожний читач дивуватиметься, що автор не показав у своїй праці тих українців, які вже в 1917 році організували українські частини і раді були боротися за самостійну українську державу. Гадаємо, що українська національна свідомість була таки більша, ніж це бачимо в книзі „В кігтях двоголового орла". А може автор аж у другому томі своєї трилогії присвятить більше місця цій справі?

Л. Луців.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК

Саскачеванський університет в Саскатуні, Канада, видав „Повний українсько - англійський словник" професора Костя Андрусишина. Це найбільший і найповніший українсько-англійський словник. Він має 29 сторінок „Вступу" і 1,164 сторінки двошпальтового тексту. Бібліографічний опис цього словника такий: **Українсько-англійський словник. Ukrainian-English Dicionary.** Compiled by C. H. Andusyshen, Head of the Department of Slavic Studies. University of Saskatchewan and J. N. Krett assisted by Helen Virginia Andrusyshen. University of Saskatchewan, Saskatoon, 1955, сторін XXIX+1,164. Формат вісімки.

Нові видання

• **Д-р Василь Луців. Гетьман Іван Мазепа.** (Життя і діяльність великого гетьмана). З мапами й ілюстраціями в тексті. Накладом автора. Торонто, 1954, ст. 130.

• **Проф. д-р Кость Кисілевський. Українознавство в школі.** Програма й дидактика. Видання Шкільної Ради УККА. Ню Йорк, 1955, ст. 332.

• **Ukrainian Arts.** Published by the Ukrainian Youth's League of North America. Compiled by Olya Dmytriw. Edited by Anne Mitz. Typography and Book Design by Gloria Surmach. Друге видання, Ню Йорк, 1955, ст. 218.

• **о. Севастіян Сабол, ЧСВВ. Божі люди і малполюди.** Слово Доброго Пастиря. Видавництво О. О. Василіян у ЗДА. Рік VI, ч. 5-6. Травень-червень 1955, Ню Йорк, 1955, ст. 64. Обкладинка роботи Миколи Бутовича.

• **В Обороні Віри.** Видання Православного Братства при Катедрі святого Володимира в Торонті. I частина. Торонто, 1955, ст. 104.

• **Ф. Онуфрійчук. Складні процеси життя рослин.** Накладом Української Торговлі. Вінніпеґ, Ман., Канада, 1955, ст. 62.

• **Леонід Полтава. Подорожі і пригоди Миклухи-Маклая.** Карам-тамо — людина з місяця. Видавництво „Дніпрова Хвиля", Мюнхен-Німеччина, 1955, ст. 54. Обкладинка і малюнки роботи арт.-маляра Ю. Кульчицького.

• **Леонід Полтава. Чи зійде завтра сонце.** Повість з недалекого майбутнього. Видавництво „Дніпрова Хвиля", Мюнхен-Німеччина, 1955, ст. 160. Обкладинка та ілюстрації роботи арт. маляра Андрія Сологуба.

• **Г. Сава. До історії большевицької дійсности.** (25 років життя українського громадянина в СССР). Інститут для вивчення історії і культури СССР. Дослідні матеріяли. Серія II (циклостилеві видання). Мюнхен, 1955, ст. 108 (Циклостиль).

• **Масей Сядньов. Ля цїхай брамы.** Вершы. Выданьне Уладзімера Пелясі. Ню Йорк, 1955, ст. 64.

• **Я. Юхнавец. Шэрах новкнасьці.** Вершы. Выданьне Уладзімера Пелясі. Ню Йорк, 1955, ст. 48.

МАЕСТРО

(Закінчення зі стор. 3)

майстерністю до глибин. Не раз прийшлося стверджувати, що під скромною назвою обрібки народної пісні скривається вищого ступеня форма того жанру — своєрідна музична форма.

———

Нестор Гордовенко, визначний сучасний український мистець, який продовжує світлу традицію промінентних хорових дириґентів, являється не тільки знаменитим фахівцем свого діла, що розгортає завесь зміст партитури, дає творові початок, вщеплює імпульс дихання, вирізьблює його життєвий рисунок, здіймається на верхи кульмінації і тоне в сумерках агонії коди Нестор Городовенко — це насамперед надхнений інтерпретатор не тільки української, зокрема народної пісні, а й світової хорової літератури. У своїх виконаннях дириґент поринає в глибини суті пісні, виявляючи обличчя її душі. Нестор Городовенко живе піснею і пісня живе в ньому; і саме ці два компоненти творять замкнений перстень його мистецької індивідуальности. І ще однією прикметою відзначається дириґент. Він вміє знайти переконливу форму з'ясування хорові своїх ідей щодо самого твору, через що хор стає неначе зеркалом найсубтельніших задумів дириґента. Під час концерту хор затрачував враження формальної групи здисциплінованих співочих людей. Насправді це був своєрідний хоровий оркестр з баґатою та зрізничкованою звуковою палетою.

———

І так після розкішної мандрівки душа вступила назад у свій панцер. Концерт закінчився. Ах, який жаль. Чому так коротко! Чому не у вічність?

Люди висипалися безгамірно на широкий майдан і поспішали куди кому. Було близько півночі. Небесна безодня мерехтіла безліччю зір, а в повітрі — ні руху; воно, мабуть, так і заціпеніло в морозних обіймах зимової ночі. Під ногами досадно скрипів сніг.

Повільною ходою я йшов в напрямку бльоків. Всі мої думки схрещувалися в постаті великого Маестра. Його підхід до народної пісні, інтерпретація, технічні іновації, хоровий оркестр — заокруглювалися в незабутню лекцію, яку я зберіг у найглибших нетрях своєї душі, немов вічний вогонь.

На дворі тишина, мертвецька тишина, лише там в душі горіли вікна тисячами лямпад; вона справляла урочистий бенкет.

„Сердечно дякую вам за книжку. Дуже мені подобалася, а особливо та пані Ганнуся, яка є третє покоління, а добре знає, якого вона роду. Хилю голову перед такими людьми. Дай, Боже, щоб такі люди й на камені родилися, бо я тут бачу, є такі (наші), що не хотять дітей учити по-українському. І не раз думаю: „Шкода, що такі люди смердять на цій святій землі". Коли чужинець запитає про національність, каже: „Я — руска!", а по-руски й говорити не вміє. Прошу мене вибачити, що я так реаґую на наших малоросів, чи краще сказати, рабів московських... Дай, Боже, вам сили у праці для таких Ганнусь і того чотирилітнього сина, який ходив на маніфестацію, аж захворів..."

Так і відчувається в цих словах ота ще мала Зіна, що притаїлася у садку під березою та підслухує, що то дід із братом Яковом говорять... Який дід, така й внучка! Все, що тут пише, — від діда-запорожця має, дарма, що він її не втаємничував у розмови із Яковом, братом. Так тоді — який же той брат? Де взявся організатор повстання на Вінниччині, це ясно. Дід виховав, отам під березою в саду. Козацький дух тлів і не згас, Яків Шепель був новим вогнем, що роздмухався, молодою паростю Козаччини. Але це — так, загально, як загально колись і я в своєму селі ще дитиною чула про отамана Шепеля. Тут цікаво від самої сестри довідатися про нього.

Тим більше цікаво, що у совєтських школах нам втокмачували в голови, що Українська Національна Революція — „буржуазна революція". Мовляв, поміщики та великі землевласники були заінтересовані у Українській Самостійній Державі, а от біднящтво все було по боці совєтської влади. Моя пфорцгаймівська розповідь ущент розбиває совєтську облуду.

4.

Батько Зіни й Якова мав усього тільки три морґи поля. Такий „великий землевласник" вчив Якова в Літині, де той закінчив гімназію. Потім послав його до університету на юридичний факультет у Одесу. Щоб було за що вчити сина, батько два роки працював двірником у Одесі. Щоб були книжки й усе належне студентові, не раз продавалася корова, і вдома сиділи без молока. Зіни вже не вчили, вона зоставалася малописьменною. Стипендії Яків не діставав, бо хоч і дуже добре вчився, але два рази виключали з гімназії за те, що розмовляв українською мовою.

Однак, Якову зовсім не усміхалася кар'єра, до якої готував його батько. Мабуть, дід завинив, але Яків уроїв собі, що він конче мусить бути офіцером. Він і слухати не хотів, що батько бажав бачити його юристом або вчителем. Сказав, що лише старшиною буде. Отож, два роки пробувши в університеті, він таємно від батька забрав документи з університету й пішов здавати іспити у морську школу. Батько дізнався, заборонив і забрав сина додому. Сидів Яків удома й питав: „Ну, нащо ви мене зірвали? Нащо зламали моє життя?"

Але життя щойно починалося. В перші дні війни він прийшов до батька із словами: „Батьку, благослови! Йду добровільно в армію..." В Оренбурзі скінчив юнкерську школу. А як приїхав додому після закінчення, дід був ще живий. Обняв Якова й, сліпий обмацував погони та плакав: „Сину, то ти — офіцер?" Це ж, напевно, була потайна мрія дідова, перша частина мрії, бо незадовго він і помер — із словами: „Нічого не хочу я, коли б тільки дожити й побачити, чи буде Україна..."

Це й був заповіт дідів внукові.

Всю війну пробувши на Фронті, Яків прийшов до своєї повстанської діяльности вже сформованим командиром. Як то буває з народними героями, він мав невловиму зовнішність і веселу, шляхетну, щиру й довірливу вдачу. „Приходить козак: „треба додому, бо вже місяць не мінляв сорочки..." — Яків знав свого. — „На, вдягай, я тільки два дні носив..." — А сам зостався в маринарці..."

Удягався він якнайгірше, а коня мав якнайрозкішнішого. Сам дуже малого росту, у постолах, довга сорочка підперезана мотузком, часом — кожушок роздертий від шиї до пояса... А кінь мав звичку, як побачить яку гарну дівчину, ставати. Тут треба проскочити непомітно, щоб не світити дірами, а кінь — мов укопаний... На коня як сідав Яків, то мусів підставляти стільчика. Раз отак сідав на коня й підвів його до тину. — „І куди отакий шмаркач лізе ще й воювати? Сидів би на печі!" — хтось кинув. — „І таких, дядьку, треба!" — відповів Шепель. Як від'їхав, дядько запитав: „А хто це такий?" — „Та це ж отаман Шепель!" — Закусив дядько губу, бо добре знав, хто такий отаман Шепель...

(Закінчення буде)

Д-р Петро Стерчо.

УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ І МАЙБУТНЬОМУ

(2)

Про „Соціяльну стратифікацію в колгоспі" доповідав заавансований студент соціології Володимир Нагірний. У своїй доповіді, на підставі старанно зібраних статистичних й інших даних, прелеґент представив існуючу колосальну різницю в заробітних платнях, життєвих умовинах і т.п. поміж звичайним колгоспником і „начальством" колгоспу. Вказав також на велику різницю в життєвому стандарті між містом і селом у СРСР. Думки Карла Маркса про рівність заробітної платні всіх членів комуни, твердження Леніна немов би кожний кухар може бути керівником держави та інструкція Троцького про те буцімто в СРСР кожний — від дипломата до сторожа мають однакові обов'язки, у совєтській практиці не тільки не здійснилися, але створено ряд каст партійних, адмініртаційних, виробничих та ін. апаратчиків, здебільша „людей російської культури". Доповідач чомусь брав усі дані чужомовної літератури за „достовірні", поминаючи цілковито праці напр. українського вченого проф. Миколи Величківського, який від часу останньої війни послідовно слідкує за заробітними платнями і іншими даними про життя колгоспників України, як також проф. К. Кононенка та ін. Натомість чомусь вибрав з-поміж українських авторів тільки д-ра Володимира Янева та інж. Шалдія, які принагідно опублікували статті на ці теми, для того, щоб висловитисся легковажно про їх праці. Дискутанти проф. Каменецький, інж. Фурович, студент Багмет і ін. висловили ряд непогоджень із підходом доповідача до проблеми.

Політичну сесію розпочато в неділю пополудні доповіддю д-ра Михайла Папа, викладача Університету Нотр Дейм, який від п'яти років у цьому університеті присвячує всю свою увагу проблематиці СССР та Сходу Европи, а зокрема національностевим проблемам. При його співучасті відкрито в цьому університеті Інститут для совєтських і східньо-европейських студій, а також вперше в історії американських університетів уведено спеціяльні студії національностевих проблем СССР і Сходу Европи, якими саме він і керує. У своїй доповіді про „Комуністичну Партію України" д-р Пап звернув особливу увагу на антаґонізми поміж українськими комуністами (Затонський, Скрипник, Раковський, Хвильовий і ін.) та ЦК Всеросійської Компартії спочатку з Леніним, і потому Сталіним на чолі. Доповідач, на підставі малодоступних і маловідомих джерельних матеріялів, виказав, що провідники Комуністичної Партії України вже в ранніх двадцятих роках розчарувалися у російському большевизмі, бо відкрили, що за ним скривається російський шовінізм і відважно підносили голос протесту, включно до звільнювання комісарів, висиланих ЦК-ом Компартії з Москви, виселюванням їх поза межі України й іменуванням українських комуністів проти волі Москви. І з того часу, аж до іменування Кириченка секретарем ЦК КП(б)У в останніх роках Москва завжди утримувала силою росіянина на чолі ЦК КП(б)України. Цікавим був зокрема лист Сталіна до Каґановича з 26. листопада 1926 р., в якому він гостро виступив проти Хвильового, обвинувачуючи його за те, що тоді, як очі комуністів країн усього світу звернені на Кремль, український комуніст кидає гасло „Геть від Москви, лицем до Европи". Очевидно, всіх цих романтиків „загірньої комуни" Москва знищила. Доповідач відмітив, що аж ніяк не можна цих комуністів ідеалізувати, бо хто не вірить в Бога, не визнає людської гідности і т.п. не може служити прикладом до наслідування, але їхні намагання треба трактувати, як один із багатьох складників антиросійського наставлення і боротьби українського народу. Він уважає, що антиросійські й національно-визвольні українські сили існують не тільки в УПА, але у всіх шарах українського народу на Батьківщині, до членів Компартії, Комсомолу, Червоної Армії і т.д. включно. І визволення України буде залежати насамперед від їхньої постави у слушний час.

Д-р Петро Стерчо, дослідний ассистент Університету Нотр Дейм, у своїй доповіді на тему „За конкретний зміст майбутньої Української Держави" кинув жмут думок відносно взаємовідносин поміж нацією і державою, народом і правлінням, індивідуальними громадянами поміж собою і правлінням — на підставі філософічних міркувань важливіших доцьогочасних політичних теоретиків. Держава існує для народу, а не народ для держави, отже народ є надрядним у відношенні до держави. Бо ж кожного члена суспільства інтересує насамперед його особисте збереження при житті та всесторонній розвиток, а тому й для народу в наземного житті самоціллю є його збереження і всесторонній розвиток. Для уможливлення цього народ організує власну державу, яка повинна дбати про безпеку й свободу громадян, бо тільки за таких умовин можливий найкращий їх розвиток. Свобода забезпечена для громадян найкраще у демократичній республіці, в якій існує рівність громадян перед законом. Громадяни мусять рішучо обороняти своїх конституційних прав, що їх правління має нахил зправила порушувати. На підставі зрізничкування громадян по лінії їх релігійних, професійних і т.п. інтересів — прелеґент вносить деякі свої пропозиції до структури побудови законодавчої влади. У двокамерному парляменті майбутньої суверенної Української Держави поруч виборних із політичних списків політичних партій репрезентантів, повинна існувати окрема палата, що її члени були б делеґовані інституціями релігійного, культурного, наукового, професійного і т.п. життя, при чому обидві палати були б рівні у правах. Делеґати другої палати мали б далекоїдучі права у справах законодавства, що відносилися б безпосередньо до життєвих інтересів членства даної інституції. Прелеґент вказав на конечність серйозної дискусії на тему майбутнього ладу України, Проф. Витанович відмітив у дискусії по доповіді, що варто було б зорганізувати чергові „Студійні Дні" виключно для всестороннього обговорення цієї проблеми.

(Закінчення буде)

З Музичного Життя

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР ВОЛОДИМИРА ГРУДИНА

Концерт творів Володимира Грудина, що відбувся 14 травня в залі Ірвінґ Гай Скул в Ню Йорку, пройшов під знаком високого музичного рівня, витонченої культури і того теплого імпресіоністичного подиху, що притаманний творчості нашого композитора. Сам автор, досвідчений піяніст, що має за собою широку музичну діяльність і признання ще з праці на Східній Україні і в Парижі, виступив на цьому концерті разом з групою дібраних вокальних інструментальних виконавців.

Вечір почався виступом самого автора, що виконав спершу свою надихану поетичним чуттям прелюдію, а потім повну розмаху і вогню токату. Після цього Володимир Цісик на скрипці, а автор на фортепіяні спільно відограли сонату з трьох частин. В цій сонаті, а головно в її останній частині, автор узяв в основу народні мотиви, витончуючи їх своєю рутинованою музичною культурою. Маємо тут зразок того, який багатий матеріял може дати наша народна пісенність нашим композиторам, однаково традиційного і модерного напрямку.

В. Цісикові треба висловити признання за безперервне студіювання нових українських творів. Сама соната має риси імпресіоністичного стилю, з властивою тому стилеві грайливістю звукових переливів і барвистістю.

Співачка Марія Кокольська знову показала свій багатий голосовий матеріял, який вона постійно розвиває. Її спів позначає м'якість у форте, різноманітність модуляції і справді інтеліґентна інтерпретація. Вона проспівала три романси: „Чому не смієшся ніколи" (до слів Франка), екзотичний „Японський романс" і „Сон" до слів Богданівського. У другій серії романсів чули ми мелянхолійний романс „Ти не прийшла" (до слів Олеся) ніжну „Мімозу" (Хитамаро) і огнисту народну пісню „Ой на горі калина". Автор сам блискуче акомпаніював співачці до всіх цих пісень.

„Екзотична поема" і „Каприс — танок" були відіграні одночасно на скрипці і фортепіяні В. Цісиком і автором. Особливо замітний каприс-танок, надиханий справжнім українським гумором. Варто відмітити, що В. Цісик виступає тепер з іншим інструментом, який здається нам куди звучніший за його давнішу скрипку.

Вечір закінчило „Тріо на українські теми" у виконанні автора, Цісика і Недільського (челло). Це великий твір, якого перша частина пливе широко, друга пориває своїм розмашним вальсом, третя переходить в кантилену, а 4-та закінчує твір темпераментним танком. На цьому вечорі В. Грудин показав усе своє знання різноманітних музичних форм, інструментів, голосу, свій досвід - рутину і загальну високу культуру, позначену елеґантністю.

В час, коли музичні фахівці можуть сперечатися про те, наскільки інвенція цієї чи тієї речі, нова, не підлягає сумніву, що ми маємо в особі В. Грудина композитора імпресіоністично - романтичного напряму, високого рівня і, слухаючи його вдалий вечір, ми могли тільки жалкувати, що наше громадянство не прибуло на той концерт у такій скількості, на яку наш композитор заслуговує.

Дарія Гординська-Каранович.

З ПОДРОБИЦЬ 6-го УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСУ

(Закінчення зі стор. 2-гої)

джує, що українська еміґрація в ЗДА була завжди найтривкішою підпорою для боротьби за волю українського народу на рідних землях. Українська нація ніколи цього не забуде. Бажаючи з душі 6-му Конґресові Українців успіхів, промовець вітає об'єднання американських українців в рямцях УКК і доражує зберегти його. Це об'єднання скріплює становище українців в Америці й у всьому світі, і воно потрібне особливо тепер, у дуже важкій для українців міжнародній ситуації". Проти українських визвольних змагань твориться міжнародна конспірація, яка плянує замах проти цілости українських земель. Ці затії є замахом на цілість української нації. Треба заманіфестувати, що на фронті відпору ворожим затіям є всі українці, наддніпрянці й галичани, без різниці віри й партії. На випадок нової війни український Державний Центр і вся українська еміґрація стануть по боці Заходу й ітимуть з Богом проти смертельного ворога християнської культури і найблагородніших ідей волі людини. Нашим завданням є підготовити кадри піонерів такої боротьби. Може є дехто, кому залежить на дисонансах між Державним Центром і УКК. Але нема між тими двома установами таких різниць, що їх не можна б поладнати якнайприхильніше. Зокрема не грають тут ніякої ролі матеріяльні справи. Нема поділу на „ми" і „ви". Сам промовець заявляє свою найкращу волю до співпраці. „Наша і ваша свідомість сповнені тією самою тугою". Шляхи американсько-української громади й української політичної еміґрації не завжди можуть йти тою самою лінією, але мають ту саму ціль — знищити того самого ворога волі Америки і України.

З промови голови Білоруського Нац. Комітету

Голова Білоруського Національного Комітету д-р Шорс стверджує передусім не тільки ідентичність національно-політичних цілей українців і білорусинів, але й повну гармонію в політичному діянні поза межами України й Білорусі. Той сам підхід існує теж до модної нині у світі ідеї „співіснування". Не може бути співіснування між двома цілком суперечними ідеями, які взаємно себе виключають — ідеєю російсько-большевицького поневолювання світу, й ідеєю національної волі й суверенности. Історія виказує, що завжди, коли поставали два суперницькі велетні, то один з них мусів згинути. Так було від часу старинного Риму й Картаґени, почерез часи суперництва між Англією й Еспанією за володіння на морях світу, в Наполеонівські часи й при ривалізації між Гітлером і Сталіним. І нині в ситуації, коли настали два велетні у світі — СССР і ЗДА — один з них згине і ніхто не має найменшого сумніву, що згине СССР. УКК зробив уже велику роботу, але має проробити ще більшу. При всіх українських успіхах, не треба замикати очей на правду, що американські політичні діячі ставляться все ще до української проблеми з вихідної точки сентименту, а не як до питання власної американської реальної політики. Тому найкраще лучити українську політичну пропаґанду з пропаґандою політичної проблематики всього европейського Сходу, — не роздрібнювати проблеми окремих уярмлених народів, а з'єднювати американський політичний світ для широкої концепції нового впорядкування цілої політичної мапи Сходу Европи. Стверджує успішність власної тісної співпраці з УКК, дякує його окремим діячам і висловлює бажання, щоб та українсько-білоруська співпраця на терені УКК ще більш затіснилась.

Найсвітліший момент Конґресу

З усіх три-денних прикрих і гарних моментів, безумовно найбільше реальне значення, водночас найсвітліший характер символу мав той момент, коли в третьому дні Конґресу, в понеділок 30 травня коло год. 6-ої попол., вернулись на залю нарад з останньої наради члени Номінаційної Комісії, а за президіяльним столом засіли члени останньої Екзекутиви, а між ними — поруч себе проф. Лев Добрянський і п. Дмитро Галичин. Коли після проголошення, що на Номінаційній Комісії осягнено повну гармонію, обидва названі діячі встали й подали один одному руку, а всі приявні на залі піднялись і зробили обом їм велику овацію. Так само рясно оплескувано подібну сцену, коли п. Йосиф Лисогір, давній касир УКК підійшов до адв. Михайла Пізнака, нового касира, й подав йому руку, яку той останній з усміхом стиснув. Взагалі 6-ий Конґрес безумовно виказував тенденції до об'єднання, на тлі яких таким різким дисонасом були виступи й дії делеґатів, що те об'єднання утруднювали, чи просто внеможливлювали.

Прикра Пресова конференція й відгуки Конґресу

Напередодні 6-го Конґресу, УКК скликав Пресову конференцію для чужомовної преси в Ню Йорку. Розіслано депеші з запрошенням і треба признати, що вони мали поважний успіх, бо на Пресову конференцію в долішній кімнаті в готелі Коммодор прийшли представники від „Ню Йорк Таймсу", „Гералд Трибюн", російського „Н. Русского Слова", польського щоденника „Нови Свят" і ін. На превеликий жаль показалось, що інформаторами були два молоді американсько-українські діячі, які відразу в перших хвилинах виявили слабе знання української політичної проблематики і малий досвід у зустрічі з поважними журналістами. Ці останні задавали питання з ділянки історії України, теперішнього стану українців в Америці й у світі, їх змагань, зв'язку з іншими націями й урядами, зокрема цікавились підсовєтською дійсністю в Україні. Було прикро дивитись, в яку незручну ситуацію попали невідповідно дібрані інформатори і було прикро слухати їх відповідей. Треба дивуватися, чому такої важливої справи не підготовлено і зведено нанівець дуже добрий почин. Адже в тому самому часі в тому самому будинку були вже деякі чільні українські політичні діячі, що їх можна було запросити. Коли у великій нюйоркській пресі був відгук 6-го Конґресу Українців, то це треба завдячувати приявності на бенкеті в першому дні Конґресу — губернатора Еверелла Гарримана. Довший витяг з його промови, головно моменти з американської політики, подав недільний „Ню Йорк Таймс" на 1-ій шпальті 3-ої сторінки, а також в недільному „Гералд Трибюн". Зокрема в понеділковому числі „Гералд Трибюн" промові губернатора Гарримана присвячено окремий редакційний коментар.

Господарські Вісті

ПОСУХА ПОШКОДИЛА ОЗИМУ ПШЕНИЦЮ

Департамент рільництва передбачає, що цьоголітні жнива дадуть 652,886,000 бушлів озимової пшениці. Першого квітня цей збір пшениці оцінювали на 662,485,000 бушлів, але посуха в пшеничних стейтах спричинила, що збір пшениці буде менший на 10 мільйонів бушлів. Крім озимої пшениці буде ще 177 мільйонів бушлів ярої пшениці, так що цього року буде в ЗДА 829,886,000 бушлів нової пшениці, а в минулому році збір пшениці виносив 969,-781,000 бушлів. До зменшення пшениці причинилася також і контроля департаменту рільництва, який не хоче допустити до надмірної надвишки пшениці.

РЕКОРДОВЕ ЧИСЛО ПРОДАНИХ БОНДІВ ОБОРОНИ

Департамент скарбу повідомляє, що в квітні цього року продано бондів оборони, так званих „сейвінґс" бондів на суму 448 мільйонів долярів. Ці бонди були з серій „Е" і „Г", і їх продано в цьому році на 15 відсотків більше в порівнянні з квітнем 1954 року. В чотирьох місяцях цього року продано цих бондів на суму понад двох більйонів долярів, це значить на 13 відсотків більше в порівнянні з тим самим часом минулого року.

В ОДНОМУ МІСЯЦІ ВИПРОДУКОВАНО ПОНАД 8 МІЛЬЙОНІВ ОПОН

В березні цього року випродуковано в ЗДА 8,684,817 опон до особових авт. Це найбільше число в історії продукції автових опон, коли не рахувати воєнних років.

ЦЬОГО РОКУ БУДЕ БІЛЬШЕ М'ЯСА

Департамент рільництва повідомляє, що цього року передбачається на три до чотирьох відсотків більше м'яса в цій країні в порівнянні з 1954 роком. Найбільше зросте продукція свинини. Від січня до квітня цього року вбито на 17 відсотків більше свиней в порівнянні з тим самим часом 1954 року.

БРАКУВАЛО Б ТЯГАРОВИХ ВАГОНІВ НА ВИПАДОК ВІЙНИ

Адміністратор Оборонної Служби Чарлз Ф. Ганівелл заявив, що на випадок війни в цій країні не було б потрібного числа тягарових залізничих вагонів для перевожування товарів. Теперішнє число тягарових вагонів вистачає на перевіз цивільних таборів, а під час війни треба б перевожувати багато військових товарів.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Української Студентської Громади в Ню Йорку

Отсим повідомляємо, що Надзвичайні Загальні Збори УСГ Ню Йорк відбудуться в п'ятницю, 3-го червня 1955 р., в Народному Домі, кімната ч. 32. **Початок год. 6:30 вечора.** Головною точкою Зборів буде вибір делеґатів на Другий Конґрес СУСТА, що відбудеться в днях 10, 11 і 12 червня ц.р. в Ню Йорку.

Після Зборів відбудеться знимання спільного фота, що буде поміщене в конґресовому журналі.

Закликаємо наших студентів Метрополії, що ще не є членами нашої Громади прийти на ці Збори і вписатися в її члени. Нові члени також матимуть право вибирати або бути вибраними делеґатами на 2-гий Конґрес СУСТА.

За Управу УСГ Ню Йорк

Марта Доберчак, Секретар — Роман Лисняк, Президент

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Рідношкільне Свячене

Побіч основного завдання — удержання Українознавчої Школи, Т-во „Рідна Школа" проявляє свою діяльність у культурно-громадській праці. Хоч півторічне існування Рідної Школи здавалося б за коротким часом для розгорнення своєї діяльности на усю площину, то вже за цей час цілий ряд вдалих імпрез вказують на корисну для нашої громади працю, що причиняються до поширення рідношкільного руху серед нашої громади, забезпечує повний розвиток Українознавчої Школи.

Однією з таких імпрез було „Свячене", получене із Святом Матері, відбуте в неділю, дня 1. травня ц.р. Простора заля Українського Народного Дому ледве вмістила учасників Свяченого. Замітним явищем було те, що учасники були люди різного релігійного і політичного переконання, яким дорога ідея рідної школи. Це саме, а ще більше приявність священиків обох наших церков, підчеркують, що на культурно-громадському відтинку можна завсіди знайти спільну мову, зокрема на терені рідної школи, яка своїм значенням переходить понад усі партійно-групові рації.

Після відкриття головою т-ва п. В. Сої, благословення дарів довершив о. Скасків. Могутнє „Христос Воскрес" пронеслось по усій залі. Глибокі змістом промови, виголошені представниками організацій, підчеркували значення цієї імпрези. Головно промови о. Скаскова, о. Я. Костецького, І. В. Іванчука, контролера УККА, та інж. Б. Петріни, були направду зворушливі.

Миле враження на присутніх зробила програма в честь Матері, виконана учнями Українознавчої Школи. Дбайливість виконавців свідчила про доложені труди пань М. Білинської та С. Лапатяткової, які підготовили програму. На загал імпреза була поставлена на належному мистецькому рівні, а залишила гарне враження в учасників.

В цьому велика заслуга Жіночої Секції, на якій тяжіла більша частина підготовки цієї вдалої імпрези. Несподівано високий прибуток з імпрези причиниться до розбудови та поліпшення праці Українознавчої Школи.

Черговою імпрезою Рідної Школи буде вистава народно-побутової драми „Жидівка Вихрестка", яку підготовляє рідношкільний драматичний гурток на неділю, 5-го червня ц.р. в залі Українського Народного Дому. Цей же драматичний гурток під мистецьким керівництвом широко відомого режисера п. Т. Дем'яненка об'єднує відомих осіб з інших сцен і від довшого часу підготовляє інтенсивно згадану драму. Можна тому сподіватись, що вистава пройде з належним успіхом і буде новим здобутком Рідної Школи в цій ділянці.

Та про те іншим разом (по виставці), про яку напишуть знавці театрального мистецтва.

В. П.

35 річниця закінчення Зимового Походу в Дітройті.

У неділю 15 травня, на прохання Лицарів Ордену Залізного Хреста, що перебувають в Дітройті та околицях, о. мітрат Федір Білецький відправив вдячний молебен з нагоди XXXV річниці закінчення першого Зимового Походу.

О. Мітрат виголосив перед молебнем проповідь і в кінці молебня проголошено теж „Вічну Пам'ять" бувш. Командармові, Ген. М. Омеляновичу - Павленкові, Протопресвітерові Армії УНР Павлові Пащевському та всім Лицарям, поляглим та померлим.

В церкві вміщено гарно виконаний проф. Лук'янчуком Залізний Хрест.

Під час збірки для хворих та немічних Лицарів в Европі, зібрано 20 долярів. Перепровадила збірку п-і А. Лотоцька.

• ПРАЦЯ • Help Wanted Male—Female •

Restaurant Interviews For New HOWARD JOHNSON'S RESTAURANT

on the New Jersey Turnpike at Secaucus

Потрібно жінок і мужчин як:
КЕЛЬНЕРИ — ГОСПОДАРІ
КУХОННИЙ ПЕРСОНАЛ
ПЕРСОНАЛ ХОЛОДНИХ НАПИТКІВ
КАСИРІ,
ТРЕНЕРИ ДО ЗАРЯДУ.

Праця на всі зміни, добра платня, платні вакації, уніформи, забезпечення життя, госпіталізація, й інші користі.
Голоситись особисто від Colony Ave., in Secaucus, або інформуватись телефонічно в годинах:
10:30 A.M. to 4 P.M.
7 P.M. to 9 P. M.
UN 7- 9541 — UN 4-3988

НА ВЕСНЯНУ ПОГОДУ!
Прекрасні футряні накидки (Stoles) Жакети.
Найновіші фасони
Найкращі матеріяли

УКРАЇНСЬКА ФУТРЯНА РОБІТНЯ
НОВІ ФУТРА
ПЕРЕМОДЕЛЮВАННЯ ТА НАПРАВА ФУТЕР
Приймаємо футра на переховування — Fur Storage.
Roman Kussoff
1420 Avenue of Americas Between 58 & 59th Sts.
New York, N. Y.
PLaza 9-4238

• ПРАЦЯ • HELP WANTED—MALE •

ІНЖЕНЕР — "Stationary" потрібний лайсенс механіка і "refrigeration" також дозвіл на "Oil Burner". стала праця, 40 год. на тиждень.
NATIONAL BISCUIT CO.
85 — 10th Ave. (15th St.) N.Y.C.
Tel. CH 3-8000, Ext. 450
Mr. Lowry

ДОСВІДЧЕНІ MILLWRIGHT МЕХАНІКИ
5 днів — 40 год. тижнево. $1.79 на годину.
TECHNICAL TAPE CORP.
Old Bordentown Road
Old Bridge, New Jersey

ПОТРІБНО досвідченого ПОЖЕЖНИКА
Стала праця — голоситись:
W. RALSTON & CO.
Old Bordentown Road
Old Bridge, New Jersey

Knitter & Knitter Mechanic з досвідом при "Jacquard Interlock" трикотажних машинах. Висока платня; 5 хвилин від N. Y. Телеф. West Knitting Mills, 523 23rd St., Union City, N. J. UNion 6-0684

Першоклясний МАШИНІСТ і помічник до легкої і тяжкої монтажної праці
THE HUCK CO.
163 Play St., Hackensack, N. J.
Tel. Diamond 3-8050

"WOOD FINISHERS" досвідчені
"Staining, Burning in Polishing & Lacquer Spraying"
Стала праця, добра заплата.
ORange 2-9100 (N. J.)

• BUSINESS OPPORTUNITY •

ШЕВСЬКА РОБІТНЯ
Модерні машини.
На долині міста, дуже дешево.
Телефонувати:
TRIDENT REALTY CO.
240 E. 6th St., New York City
ORegon 4-5340

НА ПРОДАЖ САЛЬОН КРАСИ
Власник мусить продати. Продається з стратою.
ANN'S BEAUTY SHOP
147 Ave. A., New York City
або телефонувати: GR 5-9738

САЛЬОН КРАСИ
Повне влаштування, Засноване тому 18 р. Стала клієнтеля. Малі витрати. Можна поліпшити умов. життя. З уваги на недугу, власник продає по дуже умір. ціні.
Телеф. власника: HE 3-2708

• AUTO •

1951 PONTIAC — $695
Легкі сплати — Без завдатку
BARREL AUTO SALES
499 N. Broad St., Elizabeth, N. J.
ELizabeth 3-9826
Відкрито вечорами.

• ПРАЦЯ • HELP WANTED—FEMALE •

Домашня робітниця до лікарні. Відповідальна жінка у віці 45 р. На бажання спання на місці. Загальне чищення і догляд над іншим персоналом. Платня відповідно від здібності.
Тел.: Lynbrook 9-3306

КУХАРКА
Потрібно попередньої практики. Голоситись особисто:
MAYER'S BAKE SHOP & LUNCHROOM
1860 Lexington Ave., N.Y.C.

ОПЕРЕЙТОРКИ до "Singer" машин. Праця при жіночих плащах. Стала праця, добра платня. Голоситись:
A. & W. GARMENTS
90 Montgomery St. Jersey City, N.J.
HEnderson 4-9331

МЕДСЕСТРИ
R.N. — L.P.N.
Помічниця з практикою, лікарня, 5 днів в тижні, 8год. праця, вакації, рекомендації.
Тел. BAldwin 3-2450

ДІВЧАТА (2)
Приємний вигляд, — дістається уніформи. Чекається на покупців і розділюється морожене.
PURITAN DAIRY
220 Tarrytown Rd., White Plains
Tel. WH 8-9389

ФРИЗІЄРКА
Повний досвід у всіх ділянках свого фаху. Повний час. Висока платня. "Air conditioned", модер. сальон. Голоситись:
ANDREW'S BEAUTY SALON
8311 — 5th Ave. Brooklyn, N. Y.
Tel.: SH 8-3819

COUNTER GIRL — Experienced з повним досвідом. Добра платня плюс „типси", год. 8-4 P.M. Вільне в неділі і свята. Приємні умовини праці. Гол. пополудні.
O'CONNELL'S
260 Main St., White Plains
Phone WH 8-9635

BEAUTY OPERATORS (2)
Першенство з досвідом. Якщо кваліфіковані — досконале становище. Приємне окруження, модер. "air conditioned" сальон.
HOUSE OF CHARM
129 Main St., Dobbs Ferry, S. I.
Phone Dobbs Ferry 3-0372

ОПЕРЕЙТОРКИ
до шиття суконок і костюмів. Секційна праця. Дещо досвідч. Добра платня. Стала праця. Голоситись:
MARLA FASHIONS
168 Irving Ave., Port Chester (4th floor).
Tel.: WE 9-1603

• КНИЖКИ •

КНИЖКИ, старі й нові видання.
Списки — Каталоги шле
BOOKSTORE MAGUN,
Post Office Box 361, Cooper Sta., New York 3, N. Y.

Український Фестиваль в Елизабеті

Елизабет-Розель, Н. Джерзі. — Ліґа Української Молоді в стейті Ню Джерзі влаштувала Український Фестиваль на стадіоні Варінанко парку в Елизабеті-Розель. Фестиваль почався відспіванням американського гимну та інвокацією о. Романа Боднара — пароха українсько-католицької церкви св. Володимира. Почесним промовцем був конґресмен Гаррісон А. Вільямс, який закликав присутніх не тратити надії на те, що Україна таки визволиться з комуністочної тиранії. Вітав присутніх також посадник міста Елизабет, Ніколас С. Лакарт. Майстром церемонії був комісар Марсел Е. Ваґнер. У Фестивалі брали участь танкові групи Волтера Бакада і Вільяма Полевчака, Нінн Бакад та Джана О. Флиса. Виступали також хори „Боян" під диригентурою Романа Левицького і „Трембіта" під дир. Й. Городиського. Крім того грав на акордеоні Т. Шепко і виступала оркестра Йосифа Снігура. Закінчено Фестиваль відспіванням українського національного гимну. У Фестивалі взяли участь 3,000 осіб.

Сенатори підтримають зміни в іміґраційному законі — запропоновані Айзенгавером

Вашингтон. — 14 республіканських сенаторів заявили, що вони радо підтримають ті зміни в іміґраційному законі, які запропонував президент Айзенгавер. Сенатор Артур Воткінс заявив, що він вірить у те, що Конґрес прихильно віднесеться до пропозицій президента. Президент заявив, що коли Конґрес ухвалить його зміни в іміґраційному законі, тоді легше буде здійснювати той закон. Але демократичний конґресмен Френсіс Е. Волтер, голова Іміґраційної Підкомісії в Палаті Репрезентантів, заявив, що на його думку, Конґрес відкине поправки президента. Найважніша президентова поправка вимагає, щоб добровільні організації несли відповідальність за поодиноких іміґрантів. Досі за нових іміґрантів відповідали тільки індивідуальні спонзори. Президент подає також поправку, щоб полегшити вимоги новим іміґрантам в справі інформацій про двобічне перебування до дня, коли вносять прохання про видачу візи на в'їзд до ЗДА. Але президентові поправки не такі, яких домагаються критики нового іміґраційного закону. Президент не пропонує продовжити термін важности цього закону, який кінчається 31 грудня 1956 року.

Спорт

ПЕРЕМОГИ КАНАДСЬКИХ СТ УКРАЇН — 2:0, 2:1.

Торонто. — Україна, скріплена Гансом Віликом, який щойно вернувся з Австрії, перемогла льокального партнера УСК Тризуб рахунком 2:0. На поширеному стадіоні Фред Гамилтон зібралось поверх 4,000 глядачів, які оглядали першу зустріч в сезоні Україна-Тризуб. Ворота для України добули: Габа і при кінці матчу Снилик. Рачестер. В Тризубі '.ванкувала виразно дефензива.

Монтреаль. — Україна перемогла Спарту 2:1, добуваючи ворота зі стрілів Шила і Тедеско. Спарта зреванжувалась тільки одними воротами Павелка. Медведчук, знаний український змагун, знову вертається з Німеччини в Канаду.

● Суд у податкових справах в Вашингтоні ствердив, що торговець контрабандними товарами Вільям Дж. Лайєс не заплатив податків на суму 2,012,000 долярів.

● 30 травня ц. р. в автових змаганнях згинув найкращий американський спортовець Білл Вуковіч, який здобув два рази перші місця — в 1953 і 1954 роках. Цього року перше місце в автових перегонах здобув Боб Свейкерт з Індіянополісу, Індіяна.

• ВАКАЦІЇ •

MATTITUCK, L. I.
4-кімн. катедж, повне умеблювання, огороджена веранда, при East Legion Ave. Всі удогіднення і користі. Кілька кроків до затоки і села. Телеф. власника IV 6-5665

Bagailuk's фарма — кімнати й апартаменти до винайму на літній сезон. Ціни від $110 за кімнати до $250 за апартаменти. Адреса:
BAGAILUK'S FARM
Hurleyville, N. Y. Sullivan County
Телеф. Hurleyville 18R1

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во Укр. Січ, Відд. 39, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 5. червня, о год. 3-ій попол., в У. Н. Домі. Проситься всіх членів прийти на збори. В суботу, 4. червня, від год. 8-10 вечором і в неділю від год. 11:30 до 3-ої попол. можна вплачувати вкладки. — Управа.

• MISCELLANEOUS •

ГОНЧІ ПСИ, боксери, спаньйолі, „мексиканці", дальматинці, ірляндські тер'єри, фокстер'єри, шотляндські тер'єри, гостроволосі, валійські тер'єри, пудлі (всі роди), ямники, бульдоґи, вівчарики. Також сіямські коти. Плекання для розплоду. Вільний вибір і доства.
LISBETH KENNELS
37 So. Grove St., Freeport, L. I.
Tel. FR 8-4085

НАПРАВА ДОМУ
Якщо потребуєте перевести направу дому, маєте нагоду заощадити $500 — $300 — $200 в Savings Bonds Free
За подробицями тел. TO 8-2635
HORN ROOFING & SIDING

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

• FARMS FOR SALE •

87 акр. 18 м. від Schenectady, N. Y. 24 шт. худоби, 12 дійних, 10 кімн., модер. лазничка, сосон. їдальня, коминок з огріванням, 4 спальні, газ. огрівання, вода, молоч. машина, молочарня і холодільня, 2 трактори, борони, шпихлір. $17,500. Приймається помір. оферти. Телеф.: Ballston 420-R-1, after 5.

КУРЯЧА ФАРМА, на 4,000 кур.; модер. 8-кімн. дім; автоматичний виряд; 24 акри; фронтом до 2-ог гайвеїв, прибл. 25 пачок яєць на тиждень; около $10,000 завдатку. — Flemington, New Jersey 671R5.

НА ПРОДАЖ — 150 акр. фарма, 100 акр. управ землі, 50 акр. лісоматеріялу і пасовиська з потоком. Вел. дім потребує дещо направи. Верч. криниця. Продається $30 за акер, або $4,500 за все. Philo Walrath, Fort Plain, N. Y. R. D. #1.

Купно справжньої фарми. — 145 акр., при добр. дорозі, 20 акр. ліс. площа. 18 корів, 4 ялівки, трактор, фар. машинерія, вода, потік, 7-кімн. дім і 4-кімн. катедж; дім потребує направи; 6½ м. до Sidney, N. Y. Все за $12,600. E. S. Rhodes, P.O. Box 856, Franklin, N. Y.

Pocono. Куряча фарма і модер. 5 кімн. дім при Macadam Rd., Route 90, 85 м. NYC 1 м. Bangor, 8 м. Stroudsburg. Всі удогіднення, міс. вода, 80-gal water htr. ґараж, площа, 80x316, 2 пов. 114" курник. Можна переробити на мотель. Озеро 1,000" від дому. Жадає $12,000. Пишіть до власника: Walter & Anna Fenner, R. D. 3, Bangor, Penn. Tel. 54R.

• FARMS FOR SALE •

Hasbrouch Hill, on Delwood Rd. Staten Island. — Життя на селі. (50 хвилин Wall St.) Доб. збудований дім, 4 спальні, дерев. тверді підлоги, коминок, сталев. туш; басейн на риби й інш. 5 площ, город, дерева, вид на море. Вл. пляжі, шкіл, склепів. Власник виїжджає, жадає $19,700. Тел. влас. EL 1-1447.

В п'яту річницю смерти
бл. п. Миколая ҐОЛДЕР
відправиться
СЛУЖБА БОЖА і ПАНАХИДА
в суботу, 4-го червня 1955 р.,
в церкві св. Володимира в Клівленді
о год. 9:30 рано.
До участи в заупокійнім Богослуженні запрошує дружина КАТЕРИНА.

Вже п'ять років довгих минає,
Як між нами нема Тебе,
П'ята з весен знов відцвітає —
І Ти не вертаєшся ще.

Ти спиш у темній хатині
На постелі з сирої землі,
Для мене ж цей світ, як пустиня,
Живу тут, як в чорній пітьмі.

Лиш часом до мене приходиш,
Являєшся тихо у сні,
Та ранком, як сонечко сходить,
Минає сон любий мені.

І сохну і в'яну із болю,
Як сон спогадаю я свій...
Візьми мене, милий, з собою,
Будем разом в хатині Твоїй.

Горем прибита
дружина КАТЕРИНА з Родиною

• REAL ESTATE •

Monmouth Junction — H'way 26-1
На продаж або винайм. Нов. 2 род. "stucco" дім 38x50, 9 акрів землі, 9 м. від N. Brunswick, готівки $4,000. Ціна $16,000. 4 кімн. в партері і 4 на горі, прив. вхід,ках. лазнички і кухні, 3 веранди, 2 гаражі, олив. огрівання, вікна „casement", хол. і гар. вода. Автоб. „Trailway". Дім відповід на кожний бизнес. 40 миль від N.Y. Голос. до: Becker, 248 E. 90th St., New York EN 9-3499.

НА ПРОДАЖ ФАРМИ,
гарні і дешеві, гарна околиця серед навоприбулих українців. Хто бажає купити фарму, пишіть по інформації на адресу: (можна писати по-українськи)
ALLIED REALTY SALES,
Neillsville, Wisconsin.

Washington, New Jersey
Мала посілість, 2 доми, один 7-кімн. другий 5-кімн. все модерне, 3 акр. упр. землі, чудове положення. Продається з стратою $22,000.
Тел. New Jersey Murray 9-1157

LINDEN, N. J.
Добрий 8-род. дім, 4 кімн. помешкання і лазнички + 8 осібних "steam units". Рури з міш. міді, новий дах, ринви, відпливи, $2,500 вкносило відновлення, наріж. парцеля 80x95. 2 ветеранів з готівкою по $500 може купити цей дім. Також довільні умовини для цивілів. Подрібні інформації: Al Eska — Brounell & Kramer, 1201 E. Grand St., Elizabeth, N. J. ELizabeth 4-9500
Бюро відкрите від 9—9.

Посмертні Згадки

АНТОНІЯ ГОНЗА, членка Б-ва св. о. Николая, Відд. 38 УНСоюзу в Авбурн (Auburn) Н. Й., упокоїлася в Бозі дня 17. травня 1955 р. Покійна походила з Манастиря, Зах. Україна, була членкою УНС від 1911 р. Полишила в смутку мужа Трофима, чотири дочки, двох синів, двох братів, одну сестру та 10 внуків і 26 братанків і сестрінків. Покійна, це мати Стефана Ґонзи, секр 38 Відд. УНСоюзу. — В. Їй П.!

МИХАЙЛО МАКСИМІК, член Б-ва св. о. Николая, Відд. 13 У.Н.Союзу у Вотерваліт, Н.Й., помер по тяжкій недузі 23-го травня 1955 р., проживши 53 роки. До У.Н.Союзу вступив 1922 року. Покійний походив з міста Lancaster, N. Y. Полишив у смутку дружину Марію, двох синів Івана і Михайла, дочку Олену, одного внука, невістку, зятя, 7 братів і 3 сестри. Похорон відбувся 26-го травня до церкви Our Lady of Angels, відтак на цвинтар Our Lady of Angels, Colonie, N. Y. — В. Й. П.!
А. Урбан, секр.

ЙОСИФ ШПАК, довголітній член Т-ва Запор. Січ, Відд. 155 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж., помер 27. травня 1955 р., проживши 62 роки. До Т-ва і УНСоюзу вступив 1915 року. Родився в селі Семошові, пов. Сянік, Галичина. Оставив у глибокім смутку дружину Марію, 3 синів Стефана, Івана і Михайла, три доньки Розалію, Гелену і Софію. Похорон відбувся 30-го травня з погребового заведення до гр.-катол. церкви Преч. Діви Марії Н. Зач. при участи Родини, Кревних, Знайомих і Членів Т-ва Запор. Січ. Тлінні останки похоронено на грек.-катол. цвинтарі в Перт Амбой, Н. Дж. — В. Й. П.!
М. Чумер, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 17-мільйонового майна УНСоюзу.

Д-р Мед. **ОЛЬГА КОРОПЕЙ**
відкрила
ЛІКАРСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ
в PAWTUCKET, 7 PARK STREET, R. I.
Тел. PA 2-3328
Години прийнять: 2-4 і 7-8 щоденно,
в середи й неділі згідно з умовою.

Революційна продукція радіоапаратів світової слави короткохвилевих апаратів "High Fidelity"

BLAUPUNKT

Незалежно від того в якім стейті живете, можете одержати на рати в ціні $198.50.
Платите завдаток у висоті 10%, решту на 12 місячних сплат без якихнебудь дочислень.
Гарантія відбору станцій з Европи і з країв за залізною куртиною.
Маємо також на складі дешеві короткохвилеві F.M.—A.M.—S.W. в ціні $159.95 і $139.95.
Радіоапарати ці німецької продукції на короткі хвилі уможливлюють відбір програм в найдосконалішій чистоті тону.
Це найновіший винахід в радіопродукції.
Ці радіоапарати на короткі хвилі можна одержати не тільки в Ню Йорку, але у всіх стейтах Америки.
ОДИНОКИЙ РЕПРЕЗЕНТАНТ В ЗДА.
N. Pickens Import Co.
31 East 14th Street New York 3, N. Y.
Tel. OR 5-6860-61

ФІРМА **„СТІНСОН"**
Ми маємо великий вибір
Українських ПЛАТІВОК
найкращої якости.
Церковні, народні пісні, — частушки — романси.
Жадайте нашого повного безплатного каталога українських і російських платівок.
Пишіть на адресу:
STINSON RECORD DISTRIBUTORS, INC.
27 UNION SQ. WEST, NEW YORK 3, N. Y.

KOWBASNIUK AGENCY
НОТАРІЯЛЬНЕ БЮРО
277 EAST 10th STREET, (Біля Avenue A) NEW YORK 9, N. Y. Tel.: ALgonquin 4-8779

ШИФКАРТИ продаємо на всі кораблі.
ГРОШІ посилаємо до всіх країн і виплачуємо на останній пошті.
АФІДЕВІТИ, прохання та інші потрібні документи на спроваджання рідних і знайомих до Америки.
ОБЕЗПЕЧЕННЯ (асекурація) — від вогню, нещасливих випадків, недуги. Забезпечуємо життя, меблі, вікна, автомобілі, футра, біжутерію та інше.
ПРОДАЄМО доми та всякого роду бизнеси.
ПЕКАО (пересилка пакунків за границю).
Віра Ковбаснюк-Шумейко — Антін Шумейко
Відкрито від пон. до п'ятниці від. 9:30 рано до 7 веч. в суботи: від 10:00 рано до 1:00 попол.

Перероблені **МАШИНКИ ДО ПИСАННЯ** англійські, ціна $25.00. Маємо також нові і перероблені українські машинки. Рахункові машини. Офісові приряди. Потрібно агентів.
ALL LANGUAGES TYPEWRITER COMPANY
119 W. 23rd St. (6—7 Ave.) New York, N. Y.
Phone: CHelsea 3-8086

КОСМЕТИКА
До набуття різні креми; від плям, веснянок, прищів, затовщення, вугрів та на загальну поправу цери.
M. MALA
3510 W. Evergreen Ave. Chicago 51, Ill.
Заступництво на Ню Йорк й околицю:
Фірма "ARKA"
48 E. 7th St., New York City
Тел.: GRamercy 3-3550

ДОМИ НА ПРОДАЖ

АСТОРІЯ	АСТОРІЯ
6-родин. мурований $14,500	2-родин. мурований $15,000
НЮ ЙОРК	БРУКЛИН
18-родин. мурований $23,000	4-род. мурований $17,500

TRIDENT REALTY CO.
240 EAST 6th STREET NEW YORK 3, N. Y. (Bet. 2nd & 3rd Aves.)
WILLIAM CHUPA • Tel. OR 4-5340
MICHAEL BRODIN • Tel. GR 3-3830

БУДУЄМО УКРАЇНСЬКУ ЛІТНЮ ОСЕЛЮ!
Модерні катеджі, 4 і 5 кімнат, наймодерніші устаткування, купання, моторові човни, загальний будинок клюбу, прекрасна частина стейту Конектикат. 70 миль від Ню Йорку. Катеджі продаються по умірковуваних цінах.
За інформаціями звертатися:
MELKO REALTY CORP.
Ю. Д. Кіричевський, І. Фремд
1924 Washington Ave., New York 56, N. Y.
Tel.: LUdlow 7-3301-2

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ
John Bunko
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET New York City
REASONABLE PRICES
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
Контрольована температура, Модерна каплиця до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ТАРЗАН, ч. 3472. Подвоєні зусилля

Вояовник зрозумів, що своє життя він завдячував тій чужій білій людині. Миттю його озброєна списом рука відкинулась назад...

і махнула наперед з усією силою м'язів, які напружилися під лискучою чорною шкірою,

З жахливим риком люті й болю, тварюка знову обернулася до тубільця, щоб її знову стримав Тарзанів шнур.